

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ім. Ю.М. ПОТЕБНІ

Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів
(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота

другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

на тему Управління фінансовими результатами державного банку АТ КБ
«Приватбанк»

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0721-уфпс-з
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
(код і назва спеціальності)

страхування»

Дзюбаненко А.В.

освітньої програми управління державними
(код і назва освітньої програми)

та місцевими фінансами

спеціалізації _____

(код і назва спеціалізації)

(ініціали та прізвище)

Керівник професор кафедри інформаційної економіки,
підприємництва та фінансів, доцент, д.е.н.

Шапуров О.О.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент професор кафедри інформаційної економіки,
підприємництва та фінансів, професор, д.е.н.

Метеленко Н.Г.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Запоріжжя
2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ім. Ю.М. ПОТЕБНІ

Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код та назва)

Освітня програма Управління державними та місцевими фінансами
(код та назва)

Спеціалізація _____
(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри д.е.н., проф.
Шапуров О.О.

« ____ » _____ 20 ____ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНЦІ

Дзюбаненко Аллі Володимирівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проекту) Управління фінансовими результатами державного банку АТ КБ «Приватбанк»

керівник роботи Шапуров О.О., к.е.н., доцент,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «25» жовтня 2022 року № 1446-с

2. Строк подання студентом роботи Дата згідно графіку захисту

3. Вихідні дані до роботи Публічна фінансова звітність банку, що розглядається в роботі. Літературні джерела. Фахові періодичні видання

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Теоретична частина. Теоретичні аспекти фінансових результатів та ресурсних можливостей комерційних банків

Аналітична частина. Аналіз фінансових результатів комерційного банку

Проектна частина. Підвищення фінансових результатів діяльності комерційного банку

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Рис. 1.1. Класифікація доходів банку; Рис. 1.2. Класифікація витрат банку; Рис. 1.3. Схема розподілу прибутку комерційного банку; Рис.1.4. Європейська модель розрахунку та аналізу прибутковості; Рис.1.5. Американська модель розрахунку та аналізу прибутковості; Рис.2.1. Динаміка активів ПАТ КБ «Приватбанк»; Рис.2.2. Структура кредитного портфелю ПАТ КБ «Приватбанк»; Рис.2.3. Динаміка процентних та комісійних доходів та витрат банку; Рис.3.1. Динаміка середніх річних ставок кредитування на купівлю авто

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	<i>Шапуров О.О., професор кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів</i>	24.10.2021	4.11.2022
2	<i>Шапуров О.О., професор кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів</i>	4.11.2021	23.11.2022
3	<i>Шапуров О.О., професор кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів</i>	23.11.2021	1.12.2022

7. Дата видачі завдання 09.09.2022р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/П	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	<i>Дослідження теоретичних основ фінансових результатів та ресурсних можливостей комерційного банку</i>	24.10.2022	
2	<i>Огляд літературних джерел з управління активами комерційного банку</i>	28.10.2022	
3	<i>Збір даних та дослідження звітної документації комерційного банку</i>	4.11.2022	
4	<i>Аналіз фінансових результатів та рентабельності комерційного банку</i>	18.11.2022	
5	<i>Розробка практичних рекомендацій щодо підвищення прибутковості</i>	23.11.2022	

Студент _____

(підпис)

Дзюбаненко А.В.

(ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проекту) _____

(підпис)

Шапуров О.О.

(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____

(підпис)

(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Дзюбаненко А.В. Управління фінансовими результатами державного банку АТ КБ «Приватбанк»

Кваліфікаційна випускна робота на здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 072 - Фінанси, банківська справа та страхування, науковий керівник О.О.Шапуров. Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні ЗНУ, кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів, 2022.

Сформовано теоретичні аспекти фінансових результатів комерційного банку. Проаналізовано фінансові результати та рентабельність комерційного банку. Запропоновано практичні рекомендації підвищення прибутковості комерційного банку.

Ключові слова: ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ, ДОХОДИ, ВИТРАТИ, КРЕДИТНА ПОЛІТИКА, ПРОБЛЕМНІ АКТИВИ

ABSTRACT

Dzyubanenko A.V. Management of Financial Results of the State Bank JSC CB-«PRIVATBANK»

Qualifying final work obtaining a master's degree in higher education by specialty 072 - Finance, banking and insurance, scientific supervisor. O.O.Shapurov. Engineering Educational and Scientific Institute named by Yuriy Potebni ZNU, Department of Information Economics, Entrepreneurship and Finance. 2022.

The qualifying final work has outlined and described theoretical aspects of the financial results of a commercial bank have been formed. The financial results and profitability of the commercial bank are analyzed. Practical recommendations for increasing the profitability of a commercial bank are offered.

Keywords: FINANCIAL RESULTS, INCOME, COSTS, CREDIT POLICY, PROBLEM ASSETS

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА РЕСУРСНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ.....	8
1.1. Прибутковість та джерела фінансових результатів комерційного банку.	8
1.2. Методи оцінки прибутковості комерційного банку.....	17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	26
2.1. Організаційно – економічна характеристика комерційного банку.....	26
2.2. Аналіз доходів та витрат комерційного банку	32
2.3. Аналіз рентабельності комерційного банку.....	41
РОЗДІЛ 3. ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ	47
3.1. Активізація кредитної політики комерційного банку за рахунок розвитку авто кредитування	47
3.2. Поліпшення управління проблемними активами ПАТ КБ «Приватбанк».....	56
ВИСНОВКИ.....	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	67

ВСТУП

Актуальність теми. Найвагомішу роль у концентрації та забезпеченні раціонального використання фінансових ресурсів відіграють комерційні банки. Саме в них розміщується переважна частина фінансових ресурсів суспільства. Це і власні кредитні ресурси банків, і ресурси, залучені на позиковій основі, і розміщені у банках гроші підприємств та держави. Тому саме комерційні банки відіграють провідну роль у забезпеченні потреб економіки у фінансових ресурсах. До того ж банки не лише концентрують кошти, які знаходяться на рахунках підприємств, організацій, установ, бюджетів й цільових фондів (подібну функцію виконують також інвестиційні фонди та компанії), а й задовольняють за рахунок цих коштів різноманітні потреби підприємств, організацій, населення, тобто трансформують їх у кредитні ресурси, які спрямовуються на розвиток економіки. Тому актуальним питанням є збереження функціонування банківської системи та забезпечення її фінансової стійкості та прибутковості

Метою кваліфікаційної роботи є теоретичне узагальнення управління фінансовими результатами комерційного банку та розробка рекомендацій щодо підвищення рівня рентабельності.

Для досягнення мети поставлені наступні завдання:

- розкрити теоретичні основи фінансових результатів та ресурсних можливостей комерційного банку;
- проаналізувати фінансові результати та рентабельність комерційного банку;
- запропонувати практичні рекомендації підвищення прибутковості комерційного банку

Об'єктом дослідження є управління фінансовими результатами комерційного банку.

Предметом дослідження є фінансові результати та ресурсні можливості комерційного банку

Методи дослідження. Загальнонаукові методи: індукція, дедукція, аналіз, синтез, теоретичне моделювання, абстрагування; спеціальні методи: горизонтальний та вертикальний аналіз, коефіцієнтний аналіз.

Матеріалами для дослідження стали: спеціальна література з проблем теорії та практики управління фінансовими результатами комерційного банку, нормативні документи, статистичні дані.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у наступному:
удосконалено:

- науково – практичний підхід до управління фінансовими результатами комерційного банку, який на відміну від існуючих включає роботу з проблемними активами та активізацію перспективних видів кредитування.

Практичне значення отриманих результатів. Розроблені в ході дослідження науково – практичні рекомендації можуть бути використані в діяльності АТ КБ "Приватбанк" та в інших комерційних банках, що дозволить удосконалити та підвищити ефективність управління фінансовими результатами.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження були представлені в доповіді на Міжнародній науково – практичній конференції «Перспективи сталого розвитку в умовах глобалізації в економічному, управлінському та інженерному аспектах».

Публікації. Основні положення роботи опубліковано в матеріалах міжнародної науково-практичної конференції.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативні документи, навчально – методична література, наукові публікації в періодичних виданнях з питань управління фінансовими результатами комерційного банку

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладений на 70 сторінках. Робота містить 16 таблиць, 7 рисунків та 2 додатків. Список використаних джерел налічує 44 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА РЕСУРСНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

1.1. Прибутковість та джерела фінансових результатів комерційного банку

Головною метою комерційного банку є отримання прибутку, який використовується для створення фондів банку та виплати дивідендів. Прибуток банку - це різниця між його валовими доходами та валовими витратами.

Для комерційних банків забезпечення прибутковості – це першорядна задача, яку ставить перед собою вище керівництво. Іноді як цільовий показник вибирається абсолютний показник прибутку, але частіше всього використовують відносні показники, на зразок доходу на одну акцію, або прибутки на акціонерний капітал. Цільові показники розраховуються, як правило, на основі результатів колишньої діяльності і в зіставленні з показниками інших банків [5].

Не дивлячись на переважне використання показників прибутку для оцінки успіху в бізнесі, їм властиві певні недоліки. По-перше, на практиці показниками прибутку менеджери можуть достатньо легко і просто маніпулювати з метою отримання фальсифікованих результатів. Самі різні, і притому абсолютно законні, методи можуть перетворити збитки по окремих статтях витрат в бухгалтерському обліку у великий звітний прибуток і навпаки. Таким чином, опубліковані цифри по прибутку можуть характеризувати досить сумнівні результати діяльності.

Фахівцям по фінансах відома ціла безліч обмежень, пов'язаних з використанням традиційних показників прибутку. Прибутковість можна легко поліпшити, якщо фінансувати зростання за рахунок боргу, а не нарощування власного капіталу. Доходи з розрахунку на одну акцію можуть рости, але ринковий курс акцій падає як наслідок підвищеного фінансового ризику. За

зростанням показника прибутку легко ховається набираюча силу криза ліквідності. Іншими словами, показник прибутку не враховує чинник ризику. Звичайно, чим вище прибуток, тим вище чинник ризику. Прибуток і ризик повинен бути збалансований.

Великий прибуток може сигналізувати не про високу ефективність роботи, а про монополізм, ведення нечесного бізнесу, про зневагу суспільними інтересами.

І, нарешті, показник прибутку органічно не може використовуватися як об'єктивний критерій перспективності бізнесу. Прибуток, як і відносні показники, вимірюють результати минулої діяльності комерційного банку, але не її майбутній потенціал. Концентрація зусиль на прибутковості як на першорядній меті неминує породжує особливий стиль керівництва, орієнтованого на короткостроковий успіх, який готовий покласти довгострокову конкурентоспроможність компанії на вітвар сьогохвилинного прибутку [4].

Величина прибутку банку залежить від його доходу, який в свою чергу залежить насамперед від обсягу кредитних вкладень та інвестицій банку, розміру відсоткової ставки за наданими кредитами та величини і структури активів банку.

Доходи - це збільшення економічних вигід протягом звітного періоду у формі припливу, або зростання активів або зменшення зобов'язань, що спричиняють збільшення капіталу і не є внесками акціонерів. Усі доходи діляться на: банківські; небанківські операційні; непередбачені.

До банківських доходів належать ті, які безпосередньо пов'язані з банківською діяльністю, визначеною Законом України "Про банки і банківську діяльність". Небанківські доходи можуть включати інші доходи, які не відносяться до основної діяльності банку, але забезпечують здійснення банківської діяльності.

Банківські доходи поділяються на: процентні; комісійні; торговельні; інші банківські операційні доходи.

До процентних відносяться доходи, які обчислюються пропорційно до часу і суми та є компенсацією банку за взятий на себе кредитний ризик.

До них належать: доходи за кредитами і депозитами та за іншими процентними фінансовими інструментами, в тому числі за цінними паперами з фіксованим прибутком, що так чи інакше підраховані; доходи у вигляді амортизації дисконту за цінними паперами; комісійні, подібні за природою до процентів. Наприклад, доходи від розміщення коштів у вигляді позики або за зобов'язання її надати, що визначаються пропорційно до часу і суми вимоги, встановлені пропорційно до суми вимоги.

Проценти та прирівняні до них комісійні складають основну частину банківських доходів. Проценти за користування кредитами мають найбільшу питому вагу у доходах банку. Після доходів за кредитами наступними за значенням виступають надходження за інвестиційними цінними паперами, процентний дохід за міжбанківськими позиками (без забезпечення та під забезпечення державних цінних паперів).

Дохід від операцій із цінними паперами може складатися з дисконту та купона, але до процентного доходу за борговими цінними паперами включаються тільки проценти, які були нараховані за такими цінними паперами після їх придбання.

Дохід від операцій із цінними паперами може складатися з дисконту та купона, але до процентного доходу за борговими цінними паперами включаються тільки проценти, які були нараховані за такими цінними паперами після їх придбання.

Процентні доходи доцільно класифікувати за такими критеріями: строковість; резидент/нерезидент; фінансовий інструмент (депозити, кредити або цінні папери).

До процентного також входить дохід за строковими депозитами, що розміщені в інших банках. Значення складових процентного доходу може змінюватися щорічно залежно від змін процентних ставок і попиту на кредити, але дохід за кредитами практично завжди залишається важливим для кожного

банку. Проценти та прирівняні до них комісії повинні обліковуватися регулярно не рідше одного разу на місяць, як правило, в останній його день, незалежно від періодичності розрахунків, яка вказана в угоді з контрагентом .

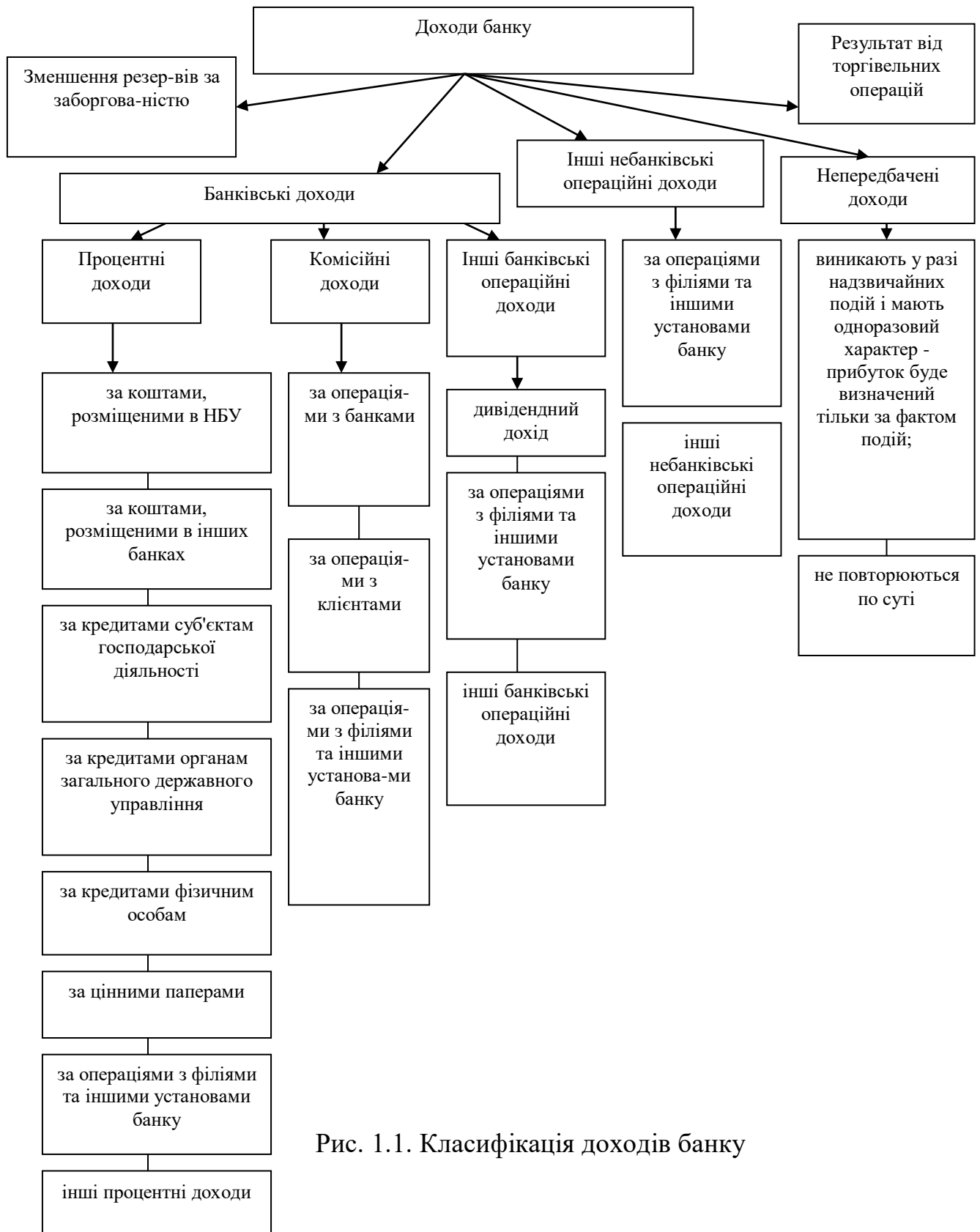

Рис. 1.1. Класифікація доходів банку

Комісійні - це доходи за усіма послугами, наданими контрагентам, окрім комісійних, що подібні за природою до процентів.

До категорії комісійних належать:

- комісійні за гарантії розміщення позик від імені інших кредиторів та за операціями з цінними паперами;

- комісійні доходи від операцій за розрахунково-касове обслуговування, обслуговування кредитних рахунків, за зберігання цінностей та здійснення операцій із цінними паперами;

- комісійні за проведення операцій з іноземною валютою та за продаж або купівлю монет і коштовних металів для третіх сторін;

- інші комісійні доходи за операціями, що визначаються Законом України "Про банки і банківську діяльність".

Торгівельні прибутки - це чисті прибутки від операцій купівлі-продажу різних фінансових інструментів. До них належать:

- чисті прибутки від діяльності на валютному ринку і ринку банківських металів;

- чисті прибутки від операцій із цінними паперами на продаж;

- чисті прибутки від торгівлі іншими фінансовими інструментами.

До інших банківських операційних доходів відносяться ті, що не включені у перелічені вище групи. До них належать доходи від цінних паперів із непередбаченим доходом: дивіденди від акцій, що зберігаються як об'єкт торгівлі, та капіталовкладень.

Останнім часом банкіри поставили мету зробити непроцентні надходження основним джерелом майбутніх банківських доходів. Це дасть можливість поліпшити підсумкові характеристики роботи комерційних банків, диверсифікувати джерела доходів і надійніше захистити банки від коливання процентних ставок.

Небанківськими операційними доходами вважаються доходи, які не стосуються основної діяльності банку, але забезпечують її здійснення (доходи від продажу основних засобів - від орендних операцій), доходи від продажу

окремих небанківських послуг (аудиторські послуги, програмне забезпечення, консультації не фінансового характеру тощо) та інших операцій.

Усі доходи (витрати) банку поділяються на операційні: банківські та небанківські. До банківських доходів (витрат) належать доходи (витрати), безпосередньо пов'язані з банківською діяльністю, визначеною Законом України «Про банки і банківську діяльність». В свою чергу, банківські доходи (витрати) поділяються на: процентні, комісійні, торговельні прибутки (збитки) та інші .

До небанківських доходів (витрат) належать доходи і витрати, які не стосуються основної діяльності банку, але забезпечують здійснення банківських операцій (адміністративні та інші небанківські операційні доходи і витрати).

Фінансові результати діяльності комерційного банку відбиваються у звіті про прибутки та збитки. Звіт про прибутки та збитки ґрунтується на концепції грошових потоків за доходами та витратами, які групуються за їхнім економічним характером. Дохідні статті форми розміщені у її лівій частині, а витратні - у правій. При цьому кожній групі доходів по горизонталі відповідає аналогічна група витрат.

Це дає змогу оцінювати собівартість формування різних груп ресурсів і безпосередній чистий прибуток (збиток) від операцій. Доходи і витрати відбиваються в обліку в тому періоді, в якому були зроблені чи здійснені, незалежно від фактичного отримання чи сплати грошових коштів. Якщо очікується, що економічні вигоди будуть виникати протягом кількох звітних періодів і зв'язок з доходом може бути визначений попередньо, витрати відображаються у звіті про прибутки та збитки на основі систематичних процедур часткового розподілу. У таких випадках витрати розглядаються як зношення або амортизація [21].

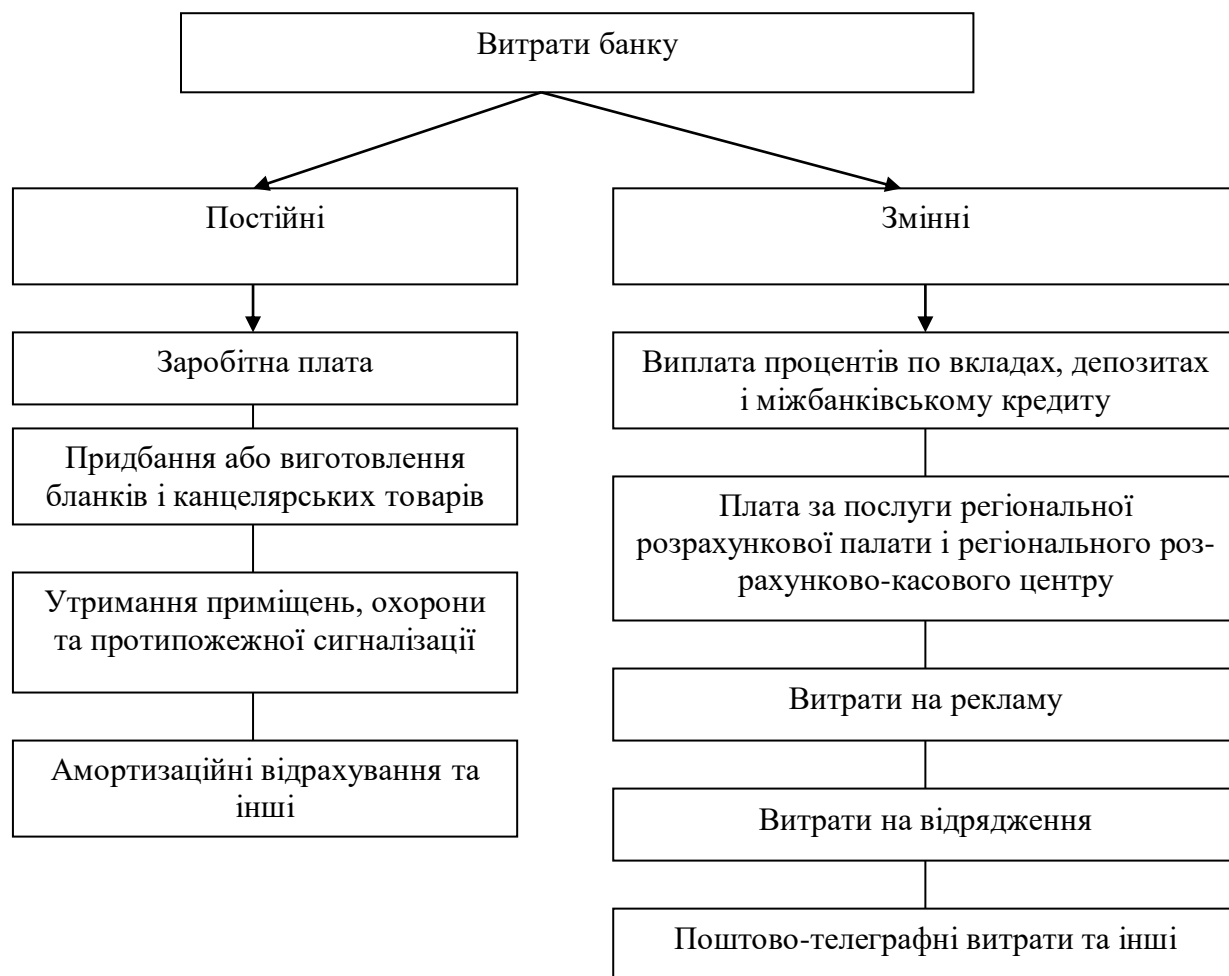

Рис. 1.2. Класифікація витрат банку

У загальному вигляді звіт про прибутки та збитки комерційного банку можна подати як відображено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Структура звіту про прибутки та збитки комерційного банку

Доходи	Витрати
Відсоткові доходи	Відсоткові витрати
Комісійні доходи	Комісійні витрати
Результат від торговельних операцій	
Інші банківські операційні доходи	Інші банківські операційні витрати
Інші небанківські операційні доходи	Інші небанківські операційні витрати
Зменшення резервів за заборгованістю	Відрахування в резерви
Непередбачені доходи	Непередбачені витрати
	Прибуток (збиток) до сплати податку

Продовження табл. 1.1

Доходи	Витрати
	Податок на прибуток
	Чистий прибуток (збиток)

Різниця між вхідними фінансовими потоками та вихідними фінансовими потоками дає прибуток до сплати податку. Від останнього віднімають податок на прибуток і отримують чистий прибуток банку.

Доходи та витрати обліковуються наростаючим підсумком з початку року на рахунках 6 і 7 класу, а прибуток - на рахунках 5 класу. В останній робочий день року рахунки доходів і витрат закриваються. Залишки за цими рахунками відносять на рахунок результатів поточного року і, таким чином, досягається відображення фінансового результату в балансі банку.

На проміжні звітні дати (місяць, квартал) фінансовий результат визначається шляхом порівняння доходів звітного періоду з витратами, при цьому закриття рахунків доходів і витрат не проводиться.

Розподіл прибутку банку здійснюється за результатами діяльності за рік згідно з рішенням загальних зборів акціонерів (пайовиків) банку. Прибуток, що підлягає розподілу, розраховується таким чином: чистий прибуток після оподаткування за звітний рік збільшується на розмір нерозподіленого і невикористаного прибутку за результатами попереднього фінансового року і зменшується на розмір відрахувань у офіційні резерви, які формуються згідно з чинним законодавством (резервний фонд та загальний резерв). Решта суми розподіляється на виплату дивідендів власникам і на капіталізацію банку. Сума чистого прибутку, що залишається для розвитку банківського бізнесу, називається нерозподіленим прибутком.

Протягом року прибуток, як правило, розподіляється у вигляді авансу на основі встановлених зборами акціонерів (пайовиків) пропорцій. Комерційні банки та їх установи працюють на принципах комерційного розрахунку, тобто в процесі виконання своїх функцій вони одержують прибуток.

Банківський прибуток є одним із найважливіших показників ефективності функціонування банку, його стабільності. У ньому зацікавлені всі учасники

економічного процесу. Розмір банківського прибутку хвилює акціонерів, тому що є показником отриманого доходу на інвестований ними капітал. Вкладникам прибуток гарантує стабільний дохід і впевненість у завтрашньому дні, оскільки збільшення резервів і власних коштів банку свідчить про його стабільність. Позичальники також зацікавлені в прибутках банку, адже таким чином зростають їх власні накопичення.

Банківський прибуток формується у результаті здійснення кредитних, розрахункових, грошових операцій та інших видів діяльності банків. Він є джерелом виплати дивідендів акціонерам, створення фондів банку, базою підвищення добробуту банківських працівників. Прибуток банку складають:

- прибуток від основної діяльності;
- валовий прибуток, до якого, крім прибутку від основної діяльності, входять небанківські операційні доходи і витрати, відрахування в резерви, непередбачені доходи і витрати;
- чистий прибуток, який залишається у розпорядженні банку після сплати податку на прибуток.

Прибуток розподіляється таким чином (рис. 1.6):

- сплата податку на прибуток (в нашій країні ставка податку дорівнює 25%);
- відрахування до резервного фонду банку;
- відрахування до фонду матеріального заохочення;
- відрахування у фонд виробничого та соціального розвитку;
- відрахування в інші фонди банку;
- сплата дивідендів акціонерам.

Прибутковість банку залежить від ефективності використання його власних і залучених коштів. Рівень доходності банк може підняти шляхом зміни структури активних операцій і співвідношення між позичковими та інвестиційними операціями на користь більш вигідних, а також через регулювання своєї короткострокової заборгованості й депозитних рахунків.

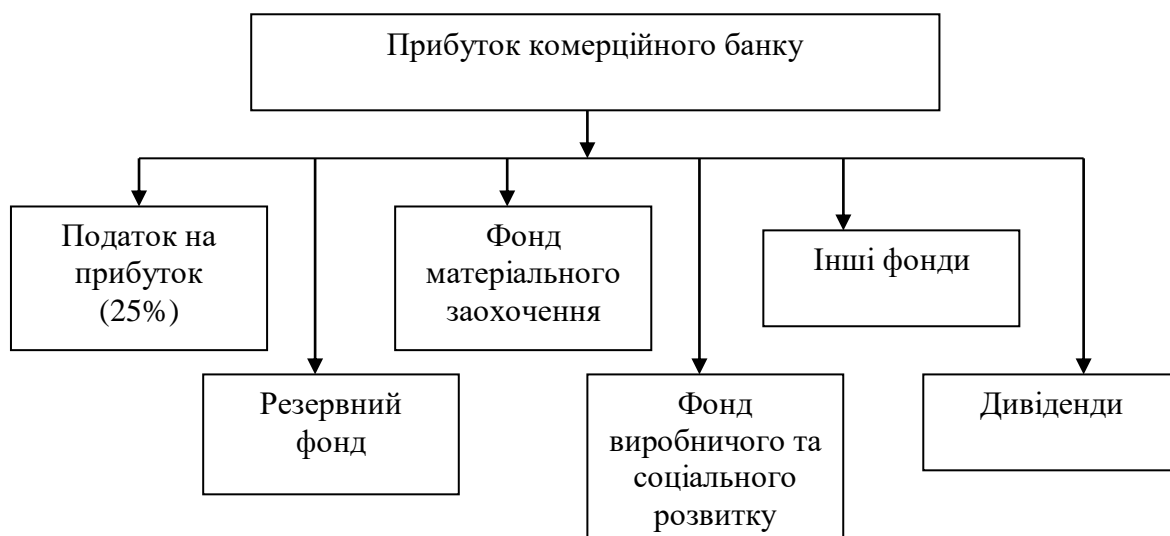

Рис. 1.3. Схема розподілу прибутку комерційного банку

1.2. Методи оцінки прибутковості комерційного банку

Проблемам забезпечення прибутковості банків присвячено праці багатьох вітчизняних і зарубіжних учених. Серед них – М. Алексєнко, В. Вітлінський, О. Вовчак, М. Козоріз, Н. Версаль, Л. Примостка, О. Лаврушин, Ю. Масленчиков, П. Роуз, Дж. Сінки та інші. У працях цих дослідників висвітлено теоретичні основи фінансової стабільності банків, визначено її показники, критерії та методи оцінки, а також обґрунтовано особливості управління фінансовою стабільністю банків з метою зміцнення позицій банків на ринку в умовах конкуренції. Необхідно зазначити, що аналізу проблем управління прибутком, які склалися у сфері банківської діяльності у кризовий та посткризовий періоди, приділяється значна увага вітчизняними дослідниками, серед яких О. Барановський, О. Васюренко, О. Дзюблюк, Ю. Заруба, Г. Карчева, В. Пантелєєв, Л. Петриченко, О. Романенко, Н. Слав'янська, Н. Шелудько та інші.

Не дивлячись на досягнутий рівень розробки питань, що пов'язані з темою дослідження, в цілому в даний час відчувається брак робіт з удосконалення банківської системи України в умовах фінансової кризи, потребують подальших досліджень питання щодо вдосконалення системи моніторингу прибутковості банківського сектора. Питання комплексної оцінки прибутковості банків в умовах нестабільності також залишається поза увагою багатьох авторів і є мало дослідженим.

Слід зазначити, що впродовж останніх років відбулися певні позитивні зрушення в оцінці прибутковості вітчизняних банків з боку органів банківського нагляду. Поліпшилась інформаційна база для проведення такої оцінки. Цьому сприяв перехід всіх вітчизняних банків на міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та звітності: введено новий план рахунків, нові форми звітності тощо. Фінансова звітність банків почала складатися у відповідності до вимог Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України. Затверджено постановою Правління НБУ № 480 від 27.12.2007р. Основними формами банківської звітності стали: балансовий звіт, звіт про фінансові результати, а також низка додатків до них, у яких представлені повні дані щодо: структури активів, зобов'язань та власного капіталу банку, ризиків, якості кредитного портфеля та інші показники, які є важливими для оцінки фінансового стану банку. Інформаційній повноті звітності особливо посприяло введення додатків, що дало змогу представляти звітність вітчизняних банків на рівні міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та звітності. Завдяки цьому розширеному переліку даних фінансова звітність в більш повній мірі задовольняє вимоги користувачів інформацією щодо діяльності банку з боку акціонерів, клієнтів та партнерів банку, Національного банку України тощо.

Перехід до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і звітності став першим позитивним кроком щодо забезпечення прозорості діяльності банку, хоча в багатьох випадках відбувається пряме копіювання показників, які використовуються в західній практиці.

Не завжди враховано те, що Україна, незважаючи на всі її намагання інтегруватися у світову економіку, має свої особливості як в галузевій структурі економіки (орієнтована на експорт), так і в фінансово-банківській сфері (низький рівень капіталізації банків тощо).

У вітчизняній практиці банківського нагляду, враховуючи міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та звітності, став значно ґрунтовнішим аналіз показників прибутковості банку, стала більш об'єктивною рейтингова оцінка його діяльності.

Виходячи з нормативно-правових документів, при визначенні прибутковості банків враховується більш широкий перелік показників, а саме:

- динаміка та рівень прибутковості;
- якість, структура і достатність надходжень (здатність покривати витрати, збитки, забезпечувати стабільне зростання рівня регулятивного капіталу, повнота формування резервів під активні операції та виплату дивідендів акціонерам);
- обсяг і динаміка змін різних складових доходів/витрат, прибутковості активів і витрат за зобов'язаннями, існуючі тенденції таких змін ;
- залежність фінансового стану банку від непередбачених доходів (враховуються доходи, що мають випадковий характер виникнення) та від непередбачених витрат, від ризикових видів діяльності (спекулятивні доходи) або нетрадиційних джерел доходу;
- якість бюджетного (підготовка кошторисів) і фінансового планування, а також якість контролю за виконанням намічених планів;
- коригування статей доходів/витрат, результату діяльності за результатами інспекційних перевірок;
- ефективність системи ціноутворення на банківські продукти;
- вплив можливих санкцій за судовими процесами тощо [2,3].

Аналіз оцінки прибутковості банку під час проведення інспекційних перевірок почав здійснюватись у вісім етапів:

1) насамперед оцінюється здатність банку покривати витрати, збитки, забезпечувати стабільне зростання рівня регулятивного капіталу, повнота формування резервів під активні операції та виплату дивідендів акціонерам у достатньому розмірі. Аналізується вплив коригувань статей доходів та витрат, що здійснений за результатами інспекційних перевірок, на прибутковність банку;

2) здійснюється аналіз якості, структури і достатності надходжень, обсягу змін в структурі доходів та витрат, прибутковості активів і витрат за зобов'язаннями, тенденції таких змін. Оцінюється залежність прибутковості від непередбачених доходів (доходи, що мають випадковий характер виникнення) та схильність до непередбачених витрат, від ризикових видів діяльності (спекулятивні доходи) або нетрадиційних джерел доходу та впливу можливих санкцій за судовими процесами тощо;

3) проводиться аналіз показників ефективності роботи банку;

4) аналізуються доходи та витрати майбутніх періодів;

5) оцінюється ефективність системи ціноутворення на банківські продукти;

6) проводиться аналіз якості бюджетного (підготовка кошторисів) і фінансового планування, а також якості контролю за виконанням цих планів;

7) здійснюються перевірки системи внутрішнього контролю доходів та витрат;

8) проводиться аналіз правомірності та достовірності обліку доходів та витрат.

Як показує практика інспекційних перевірок, для забезпечення ґрунтовного аналізу та оцінки ефективності роботи банку, прибутковості його діяльності, став більш детальним аналіз таких показників:

- рентабельності активів;
- рентабельності капіталу;
- чистої процентної позиції;
- чистого середу;

- чистої процентної маржі;
- середнього розміру доходів на одну гривню витрат.

Результати цього аналізу використовуються при визначенні рейтингової оцінки прибутковості банку.

Світова банківська практика передбачає використання низки показників прибутковості (дохід на активи, дохід на капітал, чистий спред, чиста процентна маржа, відношення операційного доходу та чистого операційного доходу до загальних активів, посередницька маржа, коефіцієнт мінімальної дохідної маржі, чистий дохід на одного працівника, чистий дохід до витрат на утримання персоналу, показник ROA, показник фінансового левериджу та інші).

На теперішній час у світовій практиці аналіз прибутковості банку здійснюється комплексно, а показники прибутковості розглядаються не як окремі відносні показники, а як певна система фінансових показників банку, яка має забезпечити необхідний фінансовий результат, тобто здійснюється моделювання прибутковості банку. Використання комплексу цих показників дасть змогу в повній мірі дослідити всі аспекти прибутковості банку. Таке моделювання є однією з важливих функцій фінансового менеджменту, оскільки саме його результати дають змогу приймати виважені управлінські рішення, спрямовані на збільшення прибутковості, виявляти причини незадовільної роботи банку та забезпечувати їх стабільний розвиток. У вітчизняних умовах на основі такого аналізу можна виявити, на якому рівні прибутковості банку доцільно державним органам використовувати фінансові методи державного регулювання [23].

З позиції практичного застосування для нас неабиякий інтерес представляє як європейська (рис. 1.4), так і американська (рис. 1.5) моделі розрахунку та аналізу прибутковості банку.

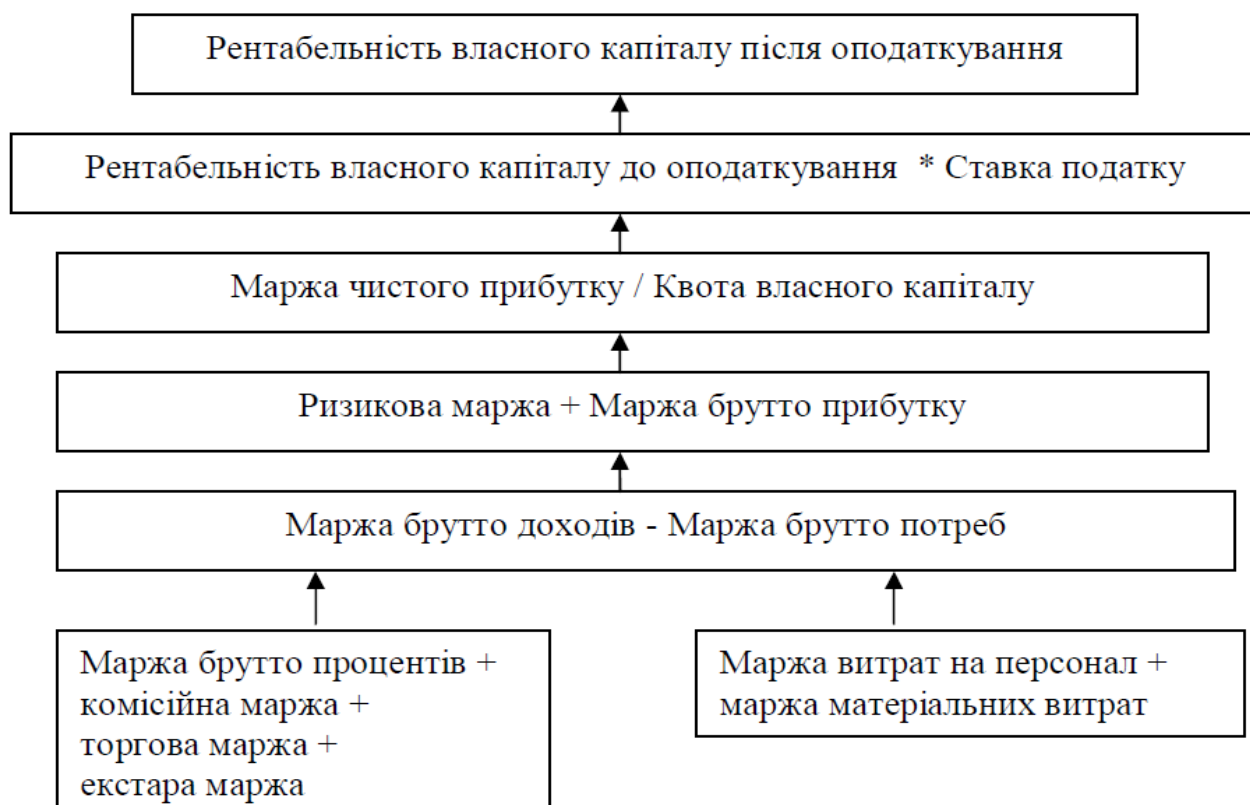

Рис.1.4. Європейська модель розрахунку та аналізу прибутковості

Між американською та європейською моделями існують суттєві відмінності щодо використання економічних показників та різні за структурою звіти про фінансові результати банків. В американській моделі використовуються здебільшого абсолютні та відносні, а в європейській – лише відносні показники. Американська модель також передбачає врахування можливих ризиків в діяльності банків.

Проаналізувавши особливості моделювання за європейською та американською системами, ми дійшли висновку, що європейська модель більш придатна до використання в українських умовах. Вона отримала назву ROI (Return on Investment - віддача капіталу), що означає, аналіз прибутковості власного капіталу.

Для того щоб побудувати ROI – модель, цілком достатньо даних, які підлягають обов'язковому опублікуванню у пресі та надаються банками контролюючим органам.

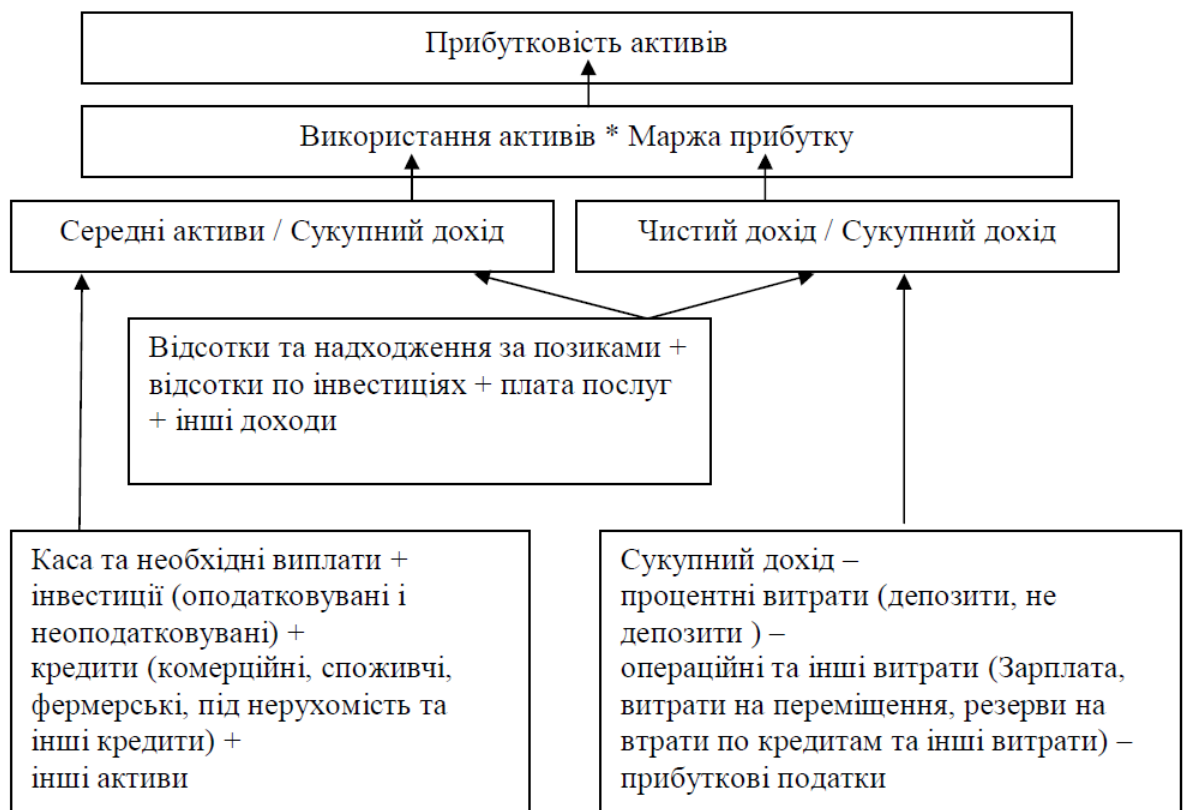

Рис.1.5. Американська модель розрахунку та аналізу прибутковості

Користуючись такими даними, насамперед, розглядають основні фактори, які впливають на прибутковість банку і які можна визначити на основі даних Балансу банку та Звіту про фінансові результати:

- процентний надлишок – перевищення процентних доходів над процентними витратами (чистий процентний дохід);
- комісійний надлишок – перевищення доходів від комісії над комісійними витратами (чистий комісійний дохід);
- торговельний надлишок – прибуток (збиток) від торговельних операцій (торговельний дохід);
- надлишок з інших операцій банку – перевищення інших операційних доходів над іншими операційними витратами (дохід у вигляді дивідендів, дохід від участі в капіталі, інший дохід, витрати від участі в капіталі, інші витрати та доходи / збитки від довгострокових активів, призначених для продажу);
- адміністративні витрати – витрати на утримання персоналу та основних засобів, інші експлуатаційні витрати (загальні адміністративні витрати);

- податкові витрати (витрати на податок на прибуток);
- різниця між відрахуванням до резервів та зменшенням резервів за заборгованістю (чисті витрати на формування резервів);
- екстраординарний результат – перевищення непередбачених доходів (чистий прибуток / збиток від довгострокових активів, призначених для продажу).

В європейській моделі використовується поняття «маржа» як найбільш узагальнюючий відносний показник, розрахунок якого проводиться на основі даних про валюту балансу банку.

У західній літературі поняття «рентабельність» згадується тільки як відносний показник, який визначається як співвідношення фінансових результатів до будь-якої величини. Рентабельність – це фінансовий вимір здатності розміщеного чи інвестованого капіталу приносити дохід.

З точки зору вітчизняних науковців, рентабельність – це виражений у процентах відносний показник прибутковості, який характеризує ефективність витрат підприємства загалом або ефективності виробництва окремих видів продукції. А також суму отриманого прибутку, як абсолютний показник та як відношення прибутку до певних величин (капітал, активи).

Враховуючи досвід європейських науковців в моделюванні, в тому числі й в розробці ROI – моделей, можна сформувати ROI – модель, виходячи з опублікованих фінансових даних про активи, зобов'язання та капітал українських банків. Використання відносних показників дає можливість визначати та співставляти результати діяльності банків різних груп.

Вивчення існуючих підходів до аналізу прибутковості банку показало, що найбільш об'єктивну її оцінку можна одержати, визначивши рейтинги рентабельності вітчизняних банків і використовуючи систему відносних показників, зокрема:

- прибутковість активів (ROA);
- рентабельність власного капіталу (ROE);
- показник можливості покриття (MPS) [20].

Основний показник прибутковості банків – прибутковість активів. Вона показує, наскільки ефективно працює банк, тобто яка середня сума прибутку отримана однією одиницею активів. Інформацію щодо прибутку на кошти акціонерів містить показник прибутковості акціонерного капіталу. Він визначає, який чистий прибуток після відрахування податків отриманий на одну грошову одиницю акціонерного капіталу банку.

Використання системи цих показників дозволить в існуючих умовах оцінити прибутковість та ефективність роботи банку як адміністрацією, так і клієнтам банку.

Зазначимо, що показник ROA дає корисну інформацію для органів банківського нагляду та клієнтів банку, а показник рентабельності власного капіталу ROE важливіший для власників банківської установи.

Показник MPS показує спроможність банку покривати збитки попередніх періодів, в поточному періоді, що в значній мірі свідчить про те, до якого часу буде тривати незадовільний фінансовий стан банку.

Прибутковість банку відіграє важливу роль у діяльності банків. Всебічна і чітка оцінка прибутковості банку дає можливість отримати максимум інформації для аналізу фінансової стійкості банку. Дана оцінка викликана необхідністю одержання більш чіткого та об'єктивного висновку щодо фінансового стану та перспектив розвитку банку як для його клієнтів, вкладників, кредиторів, так і для центрального банку країни, який здійснює постійний нагляд за діяльністю банківських установ. Ефективне управління банківською прибутковістю, її достовірна оцінка і об'єктивний аналіз сприятиме досягненню стратегічних і тактичних фінансових цілей банку.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

2.1. Організаційно – економічна характеристика комерційного банку

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК “ПРИВАТБАНК” є правонаступником всіх прав та зобов’язань Закритого акціонерного товариства комерційного банку “ПриватБанк”, який, в свою чергу, є правонаступником прав та обов’язків Товариства з обмеженою відповідальністю Комерційного банку “ПриватБанк”.

Єдиним акціонером Банку, якому належить 100% акцій Банку, є держава в особі Міністерства фінансів України (місцезнаходження: 01008, м. Київ, вул. Грушевського, буд. 12/2, ідентифікаційний номер 00013480).

Держава в особі Міністерства фінансів України набула права власності на 100% акцій Банку 21 грудня 2016 року відповідно до статті 411 Закону України “Про систему гарантування вкладів фізичних осіб” та згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2016 року № 961 “Деякі питання забезпечення стабільності фінансової системи”.

Держава реалізує свої права власника Банку, а органи управління Банку діють у відповідності до найкращих світових практик корпоративного управління, зокрема, але не виключно, Принципів Організації економічного розвитку та співробітництва щодо корпоративного управління в підприємствах з державною власністю (OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises), Принципів корпоративного управління в банках Базельського комітету з банківського нагляду (Corporate governance principles for banks by Basel Committee on Banking Supervision), Рекомендацій Європейської банківської установи щодо внутрішнього управління (Guidelines on internal governance by European Banking Authority), що застосовуються в обов’язку, що не суперечить імперативним нормам чинного законодавства

України.

Організаційна структура управління ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» включає всі необхідні форми контролю для побудови ефективного і злагодженого механізму над різними напрямками діяльності банку. Розподіл повноважень, компетенцій та підпорядкованості органів управління, а також принципи їх взаємодії, закріплені в Статуті банку та положеннях про структурні підрозділи.

ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» є міжрегіональним універсальним та системним банком із розгалуженою мережею філій та відділень по всій території України, має гнучку організаційну структуру управління.

Діяльність Банку заснована на нормативно-правових актах України, що регулюють умови функціонування, економічний та інший взаємозв'язок між фінансовими установами й суб'єктами усіх форм, а саме:

- Цивільний кодекс України №435-IV від 16.01.2003р. із змінами і доповненнями;
- Господарський кодекс України №436-IV від 16.01.2003р. із змінами і доповненнями;
- Закон України Про банки і банківську діяльність №2121-III від 07.12.2000р. із змінами і доповненнями;
- Закон України Про Національний банк України №679-XIV від 20.05.1999р. із змінами і доповненнями;
- Закон України Про платіжні системи та переказ коштів в Україні №2346-III 05.04.2001р. із змінами і доповненнями;
- Закон України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні №996- XIV від 16.07.1999р. із змінами і доповненнями;
- Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затверджена Постановою Правління Національного банку України №368 від 28.08.2001р., із змінами і доповненнями;
- Положення про організацію операційної діяльності в банках України, затверджене Постановою Правління Національного банку України №254 від 18.06.2003р., із змінами і доповненнями,

- Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), та іншими нормативними документами, що регулюють діяльність банківського сектора, та інші.

ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК" - це системний банк, діяльність якого забезпечується структурними підрозділами Головного офісу, а також розгалужена мережа регіональних підрозділів. До основних видів діяльності Банку відносяться операції, визначені статтею 47 Закону України Про банки і банківську діяльність №2121-III від 07.12.2000р. із змінами і доповненнями.

Клієнтоорієнтований підхід є запорукою успішної діяльності Банку; його мета – збільшити обсяг продаж, зокрема, обсяг продаж на одного клієнта, розширити клієнтську базу по кожному з сегментів, а також підвищити якість обслуговування клієнтів загалом.

Основними операційними сегментами діяльності Банку є:

- робота з приватними клієнтами;
- обслуговування корпоративних клієнтів;
- міжбанківський сегмент;
- інвестиційна діяльність.

Сегмент приватних клієнтів (фізичні особи)

Банк пропонує клієнтам більш, ніж 150 видів найсучасніших послуг, а саме:

- ведення поточних рахунків, депозитні операції,
- карткові продукти,
- програми з кредитування, які здійснюються в партнерстві з провідними вітчизняними та зарубіжними компаніями,
- різноманітні грошові перекази,
- операції з іноземною валютою,
- послуги Internet-banking та інші.

Сегмент корпоративних клієнтів (юридичні особи)

Сегмент корпоративних клієнтів усіх форм власності – емний, динамічний сегмент.

Банк надає досить широкий перелік послуг для цього сегменту, а саме:

- послуги з кредитування,
- ведення поточних рахунків,
- прийом депозитів,
- інкасаторські послуги,
- операції з іноземною валютою та багато інших операцій.

Для надання прямого доступу та з метою підвищення операційної ефективності Банк пропонує клієнтам такі новітні системи:

- система Інтернет-Клієнт-Банк;
- система Клієнт-Банк;
- система Приват 24 – цілодобовий доступ до інформації про залишки на картках, на рахунках, рух за картками;
- система Privat Mobile – цілодобовий доступ до інформації про залишки на картках, для підприємств на карткових рахунках через мобільний телефон.
- система LiqPay - дозволяє здійснювати он-лайн платежі і грошові перекази за допомогою Банківської платіжної карти, мобільного телефону та Інтернету як усередині країни, так і за її межі.

Власний Процесінговий Центр постійно супроводжує клієнтів, завдяки чому зменшується час та витрати на проведення операції.

Для вирішення раптових термінових проблем при користуванні банківськими продуктами створено CallCenter Банку.

Сегмент інвестиційної діяльності

Діяльність Інвестиційного сегменту Банку орієнтована на операції з цінними паперами.

ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» здійснює купівлю-продаж цінних паперів, виконує операції з їх продажу із зворотним викупом, викупляє цінні папери у фізичних осіб та консолідує пакети цінних паперів, укладає операції з державних цінних паперів. Крім того керує активами, тобто проводить операції з коштами інвестора на користь останнього з метою збільшення ліквідності та доходності цінних паперів клієнтів і, як наслідок, отримання прибутку.

Міжбанківський сегмент

На міжбанківському ринку ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» є одним із найбільших операторів України, встановлює кореспондентські відносини з відкриттям і без відкриття кореспондентських рахунків (проведення документарних операцій, операцій з торгового фінансування, казначейські операції).

Основні показники діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Основні показники діяльності ПАТ КБ «Приватбанк»

Показники, млн.грн	2019р.	2020р.	2021 р.	Відх (+,-)
Активи	179761	253675	278048	98287
Капітал	-26348	23619	31464	57812
Зобов'язання	206109	230056	246584	40475
Кредитний портфель	32616	38335	50140	17524
Інвестиційні цінні папери	64409	126676	180081	115672
Кошти клієнтів	82656	212167	231055	148399
Чистий прибуток	-176238	378	12798	189036

ПАТ КБ «Приватбанк» активно збільшило свої активи за період 2019-2021рр. майже на 55%. Причиною динамічного росту цього показника є активна робота банку з кредитним портфелем.

Динаміка активів Вартість капіталу ПАТ КБ «Приватбанк» збільшилась на 57812 млн.грн. Зростання капіталу здійснюється за рахунок накопиченого прибутку.

Активна робота на ринку кредитування забезпечило зростання кредитного портфелю банку на 17524 млн.грн (54%). ПАТ КБ «Приватбанк» наведена на рис.2.1.

Рис.2.1. Динаміка активів ПАТ КБ «Приватбанк»

Вдалі стратегічні заходи ПАТ КБ «Приватбанк» у сфері кредитування дали можливість розширити коло корпоративних клієнтів та збільшити вартість кредитного портфелю корпоративного сектору майже вдвічі.

Динаміку кредитного портфелю наведена на рис. 2.2.

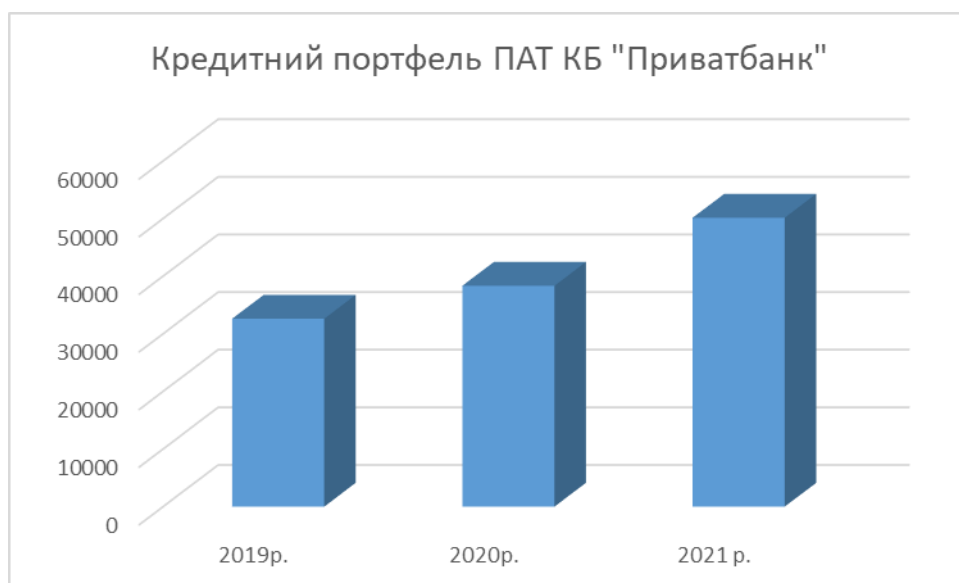

Рис.2.2. Структура кредитного портфелю ПАТ КБ «Приватбанк»

Значними темпами збільшується інвестиційна вартість цінних паперів, порівнюючи 2021р. з 2019р. показник збільшився на 115672 млн.грн (майже вдвічі).

ПАТ КБ «Приватбанк» нарощує обсяги залучених коштів, а саме збільшує вартість коштів клієнтів. Порівнюючи 2021р. з 2019р. вартість коштів клієнтів зросла майже втричі.

2.2. Аналіз доходів та витрат комерційного банку

Відповідно до тенденцій сучасного розвитку економічних процесів, ситуація в банківській сфері набуває певних особливостей, тому, досліджуючи питання прибутковості, слід розуміти, що вчені - економісти дуже часто звертають увагу на питання рівня прибутковості установи, оскільки з плином часу шляхи удосконалення управління прибутковістю змінюються. Це означає, що треба постійно змінювати підходи до цього питання.

Здебільшого під прибутковістю розуміють відносний показник економічної ефективності, що комплексно відображає ступінь ефективності використання трудових, матеріальних і грошових ресурсів, а також природних багатств. Так у словниках прибутковість визначається як «ефективність, рентабельність, дохідність підприємства або підприємницької діяльності». Фактори, що впливають на прибуток банку, є багаточисельними, але фактично, прибутковість банку залежить від доходів та витрат. Отже, для отримання правильної відповіді на питання удосконалення методів прибутковості значну роль відіграє дослідження проміжних показників — витрати, дохід, прибуток.

Безпосередньо важливе значення має розрахунок та подальший аналіз показників прибутковості, що дасть змогу оцінити діяльність банку. У практичній діяльності часто використовуються такі методи:

- 1) аналіз динаміки середнього рівня прибутковості за допомогою абсолютних показників;
- 2) аналіз динаміки відносних показників прибутковості;
- 3) факторний аналіз показників прибутковості активів та прибутковості капіталу.

З-поміж найбільш важливих абсолютних показників прибутковості банку

можна виділити наступні: процентний дохід, непроцентний дохід, прибуток до оподаткування, чистий прибуток.

Увагу слід звернути на показник «процентного доходу», оскільки його значення загалом дає оцінку прибутковості банку, а якщо розглядати його у динаміці, то, відповідно, це може дати банку широкий діапазон інформації про потребу у зміні процентної ставки, об'єму та структури дохідних активів і зобов'язань.

Дати оцінку рівню прибутковості банку можливо, застосовуючи аналіз фінансових коефіцієнтів. Згідно з цим аналізом передбачено:

- 1) порівняння фактичної розрахункової величини фінансового коефіцієнта з його нормативним значенням;
- 2) порівняння коефіцієнтів банку з коефіцієнтами конкурентів;
- 3) оцінка коефіцієнтів у динаміці (темп зростання, темп приросту показників).

Проаналізуємо окремо розділи фінансових результатів (доходи, витрати), наведених у таблиці 2.2.

ПАТ КБ «Приватбанк» можна охарактеризувати як стійкий, прибутковий банк з динамічно розвиваючими тенденціями.

В діяльності банку простежуються позитивні складові:

- зростання комісійного доходу на 604 млн.грн;
- зменшення процентних витрат на 15362 млн.грн;

Крім динамічного збільшення доходів слід враховувати темпи зміни витрат. Якщо темп зростання витрат перевищує темп зростання доходів це свідчить про неефективну роботу банку.

У нашому випадку:

- темп зростання процентних доходів $98,1\% >$ темп зростання процентних витрат $47,7\%$;
- темп зростання комісійних доходів $189,0\% <$ темп зростання комісійних витрат $199,6\%$.

Тобто найближчим часом комісійні операції прогнозовано будуть

збитковими.

Таблиця 2.2

Фінансові результати ПАТ КБ «Приватбанк» за період 2019-2021рр.

Найменування статті	2019р.	2020р.	2021 р.	Відх. (+,-)	Темп зростання (базовий),%
Доходи комерційного банку					
Процентні доходи, млн.грн	31358	24485	30754	-604	98,1
Комісійні доходи, млн.грн	10365	13211	19590	9225	189,0
Комісійні комерційного банку					
Процентні витрати, млн.грн	29364	18374	14002	-15362	47,7
Комісійні виграти, млн.грн	2205	3017	4402	2197	199,6
Адміністративні та інші операційні витрати, млн.грн	9771	12194	13988	4217	143,2
Результат та прибутковість					
Чистий процентний дохід	1994	6111	16752	14758	840,1
Чистий дохід за виплатами та комісійними	8160	10194	15188	7028	186,1
Чистий прибуток за звітний період, млн.грн	-176238	378	12798	189036	-7,3

Динаміка процентних, комісійних доходів та витрат банку наведена на рис.2.3

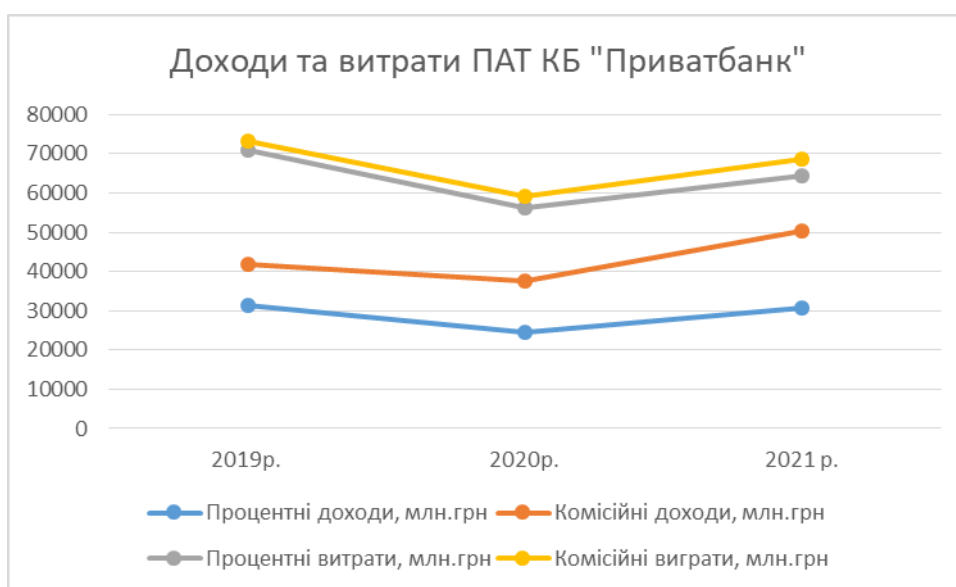

Рис.2.3. Динаміка процентних та комісійних доходів та витрат банку

Найбільш важливими доходами банку є доходи процентні та комісійні. В нашому випадку вони займають 90-95% від загальних доходів комерційного банку, тому слід розглянути їх більш детально.

Найбільша частка процентних доходів комерційного банку припадає на кредити фізичним особам. Питома вага доходу за кредитними операціями фізичних осіб складає 51,8%. Доходи від кредитного портфелю фізичних осіб за 3 роки збільшились в 1,8 раза.

Також зростають процентні доходи від кредитів наданих малому та середньому бізнесу, у вартісному виразі зростання склало 682 млн.грн.

Негативний факт скорочення кредитів юридичним особам майже в 13 разів.

В структурі процентних доходів значну питому вагу займають інвестиційні цінні папери – 23,4 %.

Динаміка основних статей процентних доходів наведена в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Процентні доходи ПАТ КБ «Приватбанк» за період 2019-2021рр.

Процентні доходи	2019		2020		2021	
	млн.грн	%	млн.грн	%	млн.грн	%
Кредити та аванси фізичним особам	8 866	28,3	11699	47,8	15934	51,8
Інвестиційні цінні папери за СВІСД	0	0,0	0	0,0	6398	20,8
Кредити та аванси юридичним особам	20944	66,8	2839	11,6	1576	5,1
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП)	430	1,4	471	1,9	1112	3,6
Інвестиційні цінні папери за АС	0	0,0	0	0,0	798	2,6
Заборгованість банків	10	0,0	215	0,9	303	1,0
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	0	0,0	0	0,0	77	0,3
Придбані/створені знецінені кредити	0	0,0	0	0,0	6	0,0

Продовження таблиці 2.3

Процентні доходи	2019		2020		2021	
	млн.грн	%	млн.грн		млн.грн	%
Інвестиційні цінні папери, наявні для продажу	51	0,2	6223	25,4	0	0,0
Інвестиційні цінні папери, що утримуються до погашення	0	0,0	1661	6,8	0	0,0
Інше	128	0,4	1	0,0	0	0,0
<i>Разом процентні доходи за ефективною ставкою відсотка</i>	0	0,0	23109	94,4	26204	85,2
Інвестиційні цінні папери за СВПЗ	0	0,0	0	0,0	4167	13,5
Фінансовий лізинг	929	3,0	1376	5,6	383	1,2
<i>Всього інших процентних доходів</i>	0	0,0	1376	5,6	4550	14,8
Всього процентних доходів	31358	100,0	24485	100,0	30754	100,0

Загальна вартість процентних доходів ПАТ КБ «Приватбанк» зменшилась на 1%. Динаміка основних статей комісійних доходів наведена в таблиці 2.4.

Найбільшу питому вагу у структурі комісійних доходів займають доходи від розрахунково – касових операцій (80-85%).

Найбільш вагомі доходи розрахунково – касових операцій: розрахункові операції – 43,67%, зняття готівки – 22-24%, еквайрінг – 17,9%.

Таблиця 2.4

Комісійні доходи ПАТ КБ «Приватбанк» за період 2019-2021рр.

Доходи за виплатами та комісійними	2019		2020		2021	
	млн.грн	%	млн.грн	%	млн.грн	%
Розрахунково – касові та інкасація	10061	97,07	12 897	97,62	17803	90,88
в т.ч						
розрахункові операції	н/д	-	5 834	44,16	8554	43,67
зняття готівки	н/д	-	3 201	24,23	4325	22,08
касові операції	н/д	-	235	1,78	245	1,25

Продовження таблиці 2.4

Доходи за виплатами та комісійними	2019		2020		2021	
	млн.грн	%	млн.грн	млн.грн	%	млн.грн
Еквайринг	н/д	-	2 365	17,90	3514	17,94
міжнародні платіжні системи	н/д	-	1 262	9,55	1165	5,95
Інше	304	2,93	314	2,38	1787	9,12
Всього доходів за виплатами та комісійними	10365	100,00	13211	100,00	19590	100,00

Також важливим етапом аналізу фінансових результатів є детальні та поглиблені дослідження процентних витрат.

Майже 65-80% процентних витрат складають витрати за коштами клієнтів (строковими вкладами та поточними рахунками фізичних осіб). На другому місці за питомою вагою витрати за заборгованістю перед НБУ – 12-17%.

Процентні витрати за борговими цінними паперами, практично відсутні у 2020 та 2021р. Заборгованість перед банками та іншими фінансовими установами з кожним роком зменшуються та складають 0,62% у 2018р.

Динаміка процентних витрат ПАТ КБ «Приватбанк» за період 2019-2021рр. наведена в табл.2.5.

Таблиця 2.5

Процентні витрати ПАТ КБ «Приватбанк» за період 2019-2021рр.

Процентні витрати	2019		2020		2021	
	млн.грн	%	млн.грн	%	млн.грн	%
Строкові депозити фізичних осіб	16037	54,61	12051	65,59	9010	64,35
Поточні/розрахункові рахунки	2964	10,09	1793	9,76	2316	16,54

Продовження таблиці 2.5

Процентні витрати	2019		2020		2021	
	млн.грн	%	млн.грн	%	млн.грн	%
Заборгованість перед НБУ	5253	17,89	2751	14,97	1697	12,12
Строкові депозити юридичних осіб	2434	8,29	1617	8,80	866	6,18
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями	615	2,09	136	0,74	87	0,62
Субординований борг	1138	3,88	19	0,10	17	0,12
Власні боргові цінні папери та інші позикові кошти	923	3,14	0	0,00	0	0,00
Інше	0	0,00	7	0,04	9	0,06
Всього процентних витрат	29364	100	18374	100	14002	100

Комісійні витрати мають динамічно зростаючу тенденцію на протязі трьох років. В більшості випадків джерела комісійних витрат: витрати міжнародних платіжних систем, розрахункові операції, касові операції.

Комісійні витрати наведені в таблиці 2.6.

Комісійні витрати за розрахунково-касове обслуговування динамічно зростають з кожним роком. Порівнюючи 2021р. з 2019р. зростання склало 2199 млн.грн; порівнюючи 2020р. з 2019р. абсолютний показник збільшився на 758 млн.грн.

Загальні комісійні витрати зросли майже у 2 рази, на 2197 млн.грн.

Таблиця 2.6

Комісійні витрати ПАТ КБ «Приватбанк» за період 2019-2021рр.

Витрати за виплатами та комісійними	2016		2017		2018	
	млн.грн	%	млн.грн	%	млн.грн	%
Розрахунково – касові операції	2202	99,86	2960	98,11	4401	99,98
в т.ч						
міжнародні платіжні системи	н/д	-	2071	68,64	2969	67,45
розрахункові операції	н/д	-	703	23,30	1240	28,17
касові операції	н/д	-	186	6,17	192	4,36
Інше	3	0,14	57	1,89	1	0,02
Всього витрат за виплатами та комісійними	2205	100,00	3017	100,00	4402	100,00

Найбільші статті адміністративних та інших операційних витрат: витрати, пов'язані з персоналом, відрахування до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, професійні послуги, витрати щодо резерву під юридичні ризики. Загальний відсоток перелічених витрат складає майже 70% загальних адміністративних витрат.

Адміністративні та інші операційні витрати наведено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Адміністративні та інші операційні витрати ПАТ КБ «Приватбанк» за період 2019-2021рр.

Адміністративні та інші операційні витрати	2019		2020		2021	
	млн.грн	%	млн.грн	%	млн.грн	%
Витрати, пов'язані з персоналом	3 477	35,58	4559	37,39	5729	40,96
Відрахування до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб	1468	15,02	1471	12,06	1669	11,93
Професійні послуги	281	2,88	419	3,44	1234	8,82

Продовження таблиці 2.7

Адміністративні та інші операційні витрати	2019		2020		2021	
	млн.грн	%	млн.грн	%	млн.грн	%
Витрати щодо резерву під юридичні ризики	15	0,15	1024	8,40	1033	7,38
Податки, крім податку на прибуток	323	3,31	490	4,02	881	6,30
Оренда	486	4,97	619	5,08	685	4,90
Амортизація приміщень, удосконалень орендованого майна, обладнання та нематеріальних активів	483	4,94	515	4,22	594	4,25
Витрати на комунальні послуги та господарські потреби	405	4,14	453	3,71	566	4,05
Утримання приміщень, удосконалень орендованого майна та обладнання	457	4,68	472	3,87	468	3,35
Поштові витрати та витрати на послуги зв'язку	536	5,49	428	3,51	423	3,02
Охорона	140	1,43	178	1,46	207	1,48
Реклама та маркетинг	86	0,88	60	0,49	125	0,89
Транспортні витрати	115	1,18	126	1,03	120	0,86
Витрати на страхування	675	6,91	362	2,97	44	0,31
Резерви під інші активи	0	0,00	0	0,00	21	0,15
Резерви на інші фінансові активи	101	1,03	814	6,68	0	0,00
Зміни у резервах під зобов'язання кредитного характеру	0	0,00	-66	-0,54	0	0,00
Інше	225	2,30	270	2,21	189	1,35
Всього адміністративних та інших операційних витрат	9771	100,00	12194	100,00	13988	100,00

Порівнюючи 2021р. з 2019р. загальні адміністративні та інші операційні витрати збільшились на 4217 млн.грн (43,2%).

Слід зауважити, що комерційний банк має витрати, які взагалі повинні бути мізерними: поштові витрати та витрати на послуги зв'язку, витрати на комунальні послуги та господарські потреби, оренда. Ці статті витрати не тільки є, а й з кожним роком зростають.

2.3. Аналіз рентабельності комерційного банку

Показники ефективності розраховують за результатами діяльності банку за рік. При розрахунках за квартал чи півріччя показники необхідно приводити до річного рівня.

Основними показниками, які характеризують прибутковість банку, є такі:

- норма прибутку на капітал (рентабельність капіталу);
- рентабельність (прибутковість) активів;
- рентабельність витрат;
- чистий спред;
- чиста процентна маржа;

Ці показники та розглянуті вище коефіцієнти загальної дохідності активів та дохідності процентних активів дають змогу досить повно охарактеризувати діяльність банку з погляду її ефективності.

Норма прибутку на капітал (R_k) характеризує ефективність використання капіталу і розраховується як відношення чистого прибутку (ЧП) до балансового капіталу (К). Даний коефіцієнт показує, скільки чистого прибутку припадає на 1 грн капіталу банку і характеризує економічну віддачу капіталу. У світовій практиці норма прибутку на капітал (ROE) є основним показником ефективності діяльності банку. Норма прибутку на капітал розраховується за формулою:

$$R_x = \frac{\text{ЧП}}{K} \cdot 100\% \quad (2.1)$$

Банк працює ефективно в тому разі, коли значення показника не менше 15 %.

Рентабельність активів (R_a) визначається відношенням чистого прибутку до сукупних активів банку, тобто до ресурсів, що управляються. Даний показник відображає внутрішню політику банку, професіоналізм його менеджерів, які підтримують оптимальну структуру активів і пасивів з погляду доходів і витрат. Тому у світовій практиці багато спеціалістів вважають даний показник (ROA) найкращим показником для оцінювання ефективності роботи менеджерів банку.

$$R_a = \frac{\text{ЧП}}{A} \cdot 100\% \quad (2.2)$$

Банк ефективно використовує наявні ресурси в тому випадку, коли значення показника не менше 1 %.

Група часткових показників (за типами клієнтів, видами операцій тощо) відношення прибутку до середньої суми активів чи прибутку до середньої суми дохідних активів являє собою значну інформаційну цінність в оцінці результативності виробництва і реалізації окремих послуг і діяльності банку в цілому. Тенденція зростання даних показників забезпечується високою якістю менеджменту, збільшенням операційних ризиків (економічно виправданих чи ні).

Рентабельність витрат (R_v) визначається як відношення прибутку до витрат. Цей показник характеризує рівень віддачі витрат банку й оцінює суму прибутку, що припадає на одиницю витрат.

$$R_v = \frac{\text{ЧП}}{B} \cdot 100\% \quad (2.3)$$

Чистий спред (ЧС) характеризує рівень узгодженості процентної політики

банку за кредитними і депозитними операціями. Аналіз чистого спреду пов'язаний із процентною політикою банку, яка відображається у динаміці процентних ставок за активними і пасивними операціями.

Чистий спред — це різниця між середніми процентними ставками, отриманими і сплаченими. За його допомогою визначається необхідна мінімальна різниця між ставками за активними і пасивними операціями, яка дасть змогу банку покрити витрати, але не принесе прибутку (мінімальне значення показника 0). Оптимальне значення показника не менше 1,25 %.

$$\text{ЧС} = \frac{\text{ПД}}{\text{КП}} \cdot 100 - \frac{\text{ПВ}}{\text{ПЗ}} \cdot 100, \quad (2.4)$$

де ПД — процентні доходи за кредитними операціями;

КП — кредитний портфель;

ПВ — процентні витрати за депозитами;

ПЗ — підпроцентні зобов'язання.

Чиста процентна маржа (ЧПМ) дає змогу оцінити здатність банку утворювати чистий процентний дохід, використовуючи загальні активи. До деякої міри можна вважати, що цей показник характеризує ефективність структури активів банку. Чиста процентна маржа обчислюється як відношення чистого процентного доходу (ЧПД) до загальних активів банку (А):

$$\text{ЧПМ} = \frac{\text{ПД} - \text{ПВ}}{\text{А}} \cdot 100, \quad (2.5)$$

де ПД - процентний дохід;

ПВ - процентні витрати.

Аналізуючи чисту процентну маржу, слід брати до уваги її призначення:

маржа слугує для покриття витрат банку і ризиків, у тому числі й інфляційного, створення прибутку, покриття договірних угод. Оптимальним значенням показника є 4,5 %. Зменшення процентної маржі сигналізує про загрозу банкрутства. Основними причинами зменшення процентної маржі є: зниження процентних ставок за кредитами; подорожчання ресурсів; скорочення питомої ваги дохідних активів у загальному їх обсязі; хибна процентна політика. Розраховані показники ефективності банківської діяльності наведені в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Показники ефективності банківської діяльності
ПАТ КБ «Приватбанк» за період 2019-2021рр.

Найменування статей	2019р.	2020р.	2021р.
Вихідні дані для розрахунку			
Чистий прибуток, млн.грн	-176238	378	12798
Власний капітал, млн.грн	-26348	23619	31464
Активи, млн.грн	179761	253675	278048
Витрати, млн.грн	9771	12194	13988
Процентний дохід, млн.грн	31358	24485	30754
Процентні витрати, млн.грн	29364	18374	14002
Кредитний портфель, млн.грн	32616	38335	50140
Процентний дохід за кредитами, млн.грн	30240	15009	25020
Процентні витрати за депозитами, млн.грн	21435	15461	12192
Підпроцентні зобов'язання, млн.грн	206109	230056	246584
Розраховані показники			
Рентабельність капіталу, %	(668,89)	1,60	40,68
Рентабельність активів, %	-98,04	0,15	4,60
Рентабельність витрат, %	-1803,68	3,10	91,49
Чистий спред, %	82,32	32,43	44,96
Чиста процентна маржа, %	1,11	2,41	6,02

Позитивний факт в діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» зростання рентабельності капіталу з 1,6% до 40,68%. Рентабельність активів теж має

динамічно зростаючу тенденцію, порівнюючи 2021р. з 2019р. відносний показник збільшився з -98,04% до 4,6%.

Тенденції зростання мають показники чистого спреду та чистої процентної маржі. Чистий серед збільшився на 12,53% (порівнюючи 2021р. з 2019р.), чиста процентна маржа на 4,91%.

Виходячи з другого розділу кваліфікаційної роботи можна зробити наступні висновки:

1) ПАТ КБ «Приватбанк» активно збільшило свої активи за період 2019-2021рр. майже на 55%. Причиною динамічного росту цього показника є активна робота банку з кредитним портфелем. Вартість капіталу ПАТ КБ «Приватбанк» збільшилась на 57812 млн.грн. Зростання капіталу здійснюється за рахунок накопиченого прибутку. Активна робота на ринку кредитування забезпечило зростання кредитного портфелю банку на 17524 млн.грн (54%). Вдалі стратегічні заходи ПАТ КБ «Приватбанк» у сфері кредитування дали можливість розширити коло корпоративних клієнтів та збільшити вартість кредитного портфелю корпоративного сектору майже вдвічі. Значними темпами збільшується інвестиційна вартість цінних паперів, порівнюючи 2021р. з 2019р. показник збільшився на 115672 млн.грн (майже вдвічі). ПАТ КБ «Приватбанк» нарощує обсяги залучених коштів, а саме збільшує вартість коштів клієнтів. Порівнюючи 2021р. з 2019р. вартість коштів клієнтів зросла майже втричі

2) В діяльності банку простежуються позитивні складові:

- зростання комісійного доходу на 604 млн.грн;
- зменшення процентних витрат на 15362 млн.грн;

Крім динамічного збільшення доходів слід враховувати темпи зміни витрат. Якщо темп зростання витрат перевищує темп зростання доходів це свідчить про неефективну роботу банку.

У нашому випадку:

- темп зростання процентних доходів 98,1% > темп зростання процентних витрат 47,7%;

- темп зростання комісійних доходів 189,0% < темп зростання комісійних витрат 199,6%.

Найбільша частка процентних доходів комерційного банку припадає на кредити фізичним особам. Питома вага доходу за кредитними операціями фізичних осіб складає 51,8%. Доходи від кредитного портфелю фізичних осіб за 3 роки збільшились в 1,8 раза.

Також зростають процентні доходи від кредитів наданих малому та середньому бізнесу, у вартісному виразі зростання склало 682 млн.грн.

Негативний факт скорочення кредитів юридичним особам майже в 13 разів. В структурі процентних доходів значну питому вагу займають інвестиційні цінні папери – 23,4 %.

3) Позитивний факт в діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» зростання рентабельності капіталу з 1,6% до 40,68%. Рентабельність активів теж має динамічно зростаючу тенденцію, порівнюючи 2021р. з 2019р. відносний показник збільшився з -98,04% до 4,6%.

Тенденції зростання мають показники чистого спреду та чистої процентної маржі. Чистий серед збільшився на 12,53% (порівнюючи 2021р. з 2020р.), чиста процентна маржа на 4,91%.

РОЗДІЛ 3

ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

3.1. Активізація кредитної політики комерційного банку за рахунок розвитку авто кредитування

Кредитний ринок забезпечує найшвидший доступ до ресурсів завдяки тому, що кредит можна отримати у досить короткі терміни – протягом кількох днів. Тому, якщо споживачеві не вистачає необхідної суми грошових коштів на придбання товару, він може скористатися послугами банків або інших фінансових установ.

У період 2015-2020 автокредитування було дуже популярним серед українців. Воно розвивалося стрімкими темпами. В другій половині 2020 року річні ставки по кредитуванню авто були найнижчими: якщо в січні 2020 року середня річна процентна ставка дорівнювала 16,88 %, то в вересні того ж року – 14,34 %. На значне зниження ставок по автокредитам восени 2020 року пішли такі великі банки як Райффайзен Банк Аваль (ставка знизилася на 6,5 п. п.), Кредитпромбанк (на 6,3 п. п.), Укрсоцбанк (на 3,95 п. п.) і Правекс-Банк (на 3 п. п.).

Фінансова криза суттєво вплинула на розвиток автокредитування в Україні. Вже на початок 2021 року річна процентна ставка почала поступово підвищуватися, досягнув максимального значення в середині 2021 року.

Динаміку середніх річних процентних ставок [4, 5] представлено на рис. 3.1.

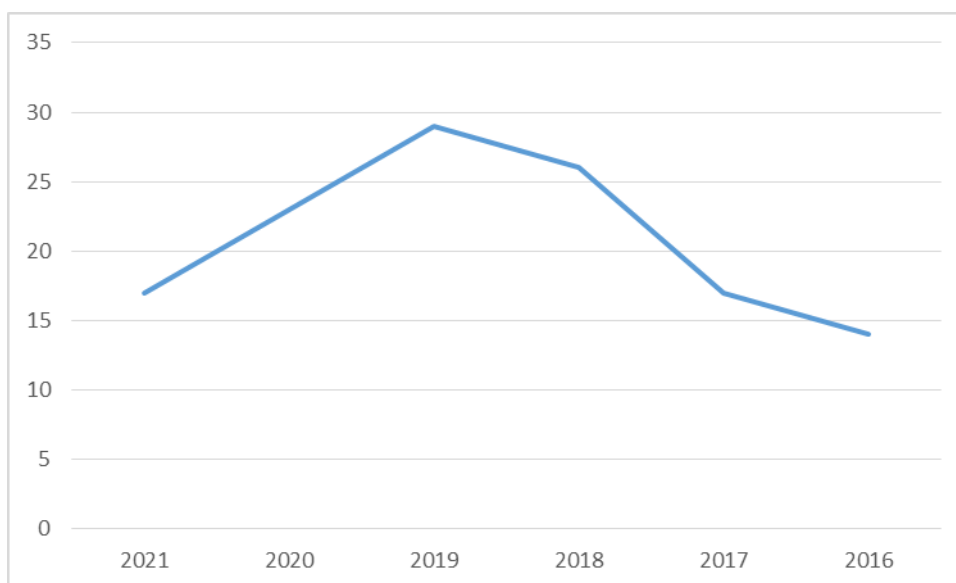

Рис.3.1. Динаміка середніх річних ставок кредитування на купівлю авто

З рис. 3.1 видно, що середня процентна ставка на січень 2021 року знизилася на 6 п. п. відносно січня 2020 року, та досягла рівня початку 2017 року. Спостерігається тенденція зниження процентної ставки.

Кількість банків, що кредитували авто в передкризовий період, значно скоротилася, та станом на листопад 2018 р. склала лише 6: Форум, Правекс-банк, Брокбізнесбанк, Сбербанк Росії (Україна), Альфа-Банк, VAB Банк.

В червні 2019 р. кредитують нові іномарки всього 9 банків, але це значення поступово зростає та на кінець лютого 2021 р. складає 33 банківські установи, на початок березня цього року – вже 40.

З початку кризи значно скоротилася кількість автомобілів, що купуються в кредит: на початок 2018 року 70 % нових авто придбалось на кредитні кошти, в кінці цього року їх кількість зменшилася вдвічі. В 2020 – 2021 роках це значення поступово зростає.

Кредити на нові автомобілі іноземного виробництва станом на початок березня 2021 р. за даними компанії "Простобанк Консалтинг" надають 40 банків, на нові авто вітчизняної збірки – 28. Кредити на старі авто надають всього декілька банків: 9 банків на машини іноземної збірки зі строком кредитування 1 рік (Плюс Банк, Ощадбанк, Кредобанк, Всеукраїнський Банк

Розвитку, Мегабанк, ВМ Банк, ВТБ Банк, Індекс Банк та Український Професійний Банк), з них тільки 4 мають строк кредитування до 5-и років.

Чотири банки кредитують старі машини вітчизняного виробництва – Ощадбанк, Мегабанк, Український Професійний Банк та ВТБ Банк, з них тільки ВТБ Банк надає кредити строком до 5-и років.

Умови кредитування автомобілів 10 найкрупнішими за величиною капіталу банками на 2021 р. представлено в табл. 3.1 .

Таблиця 3.1

Умови кредитування автомобілів станом на 2021р.

Назва банку	Максимальний строк кредиту	Річна ставка, %	Мінімальний аванс від вартості авто, %	Одноразова комісія, %
Укрексімбанк	3	26,75	Від 50	1,8
Ощадбанк	7	22,00	Від 10	0-1,00
Райфайзен Банк Аваль	-	-	-	-
Укрсоцбанк	7	8,8-18,8	Від 20	0,3-2,3
ВТБ Банк				
	1-3	21,00	30	1,5
	4-5	22,00		
	1-3	23,00	30	2,00
4-5	24,00			
Промінвестбанк	-	-	-	-
Альфа - Банк	7	19,1-22,2	Від 15	2,5
ОТП Банк	5	6,99-17,99	Від 40	-
ПУМБ	5	12,5-19,5	Від 30	0-1,5

З табл. 3.1 видно, що з 10 найкрупніших за розміром капіталу банків тільки 8 надають кредити на покупку авто. Райффайзен Банк Аваль та Промінвестбанк покупку авто не кредитують.

Крім платежів, наведених в табл. 3.1, покупцю авто необхідно зробити наступні платежі: реєстрація автомобілю у Державному реєстрі застав, страхування КАСКО, страхування цивільної відповідальності, послуги нотаріуса, держмити, відрахування в ПФ, реєстрація в ДАІ.

Тому ефективна процентна ставка за користування кредитом буде на декілька процентних пунктів вищою, ніж заявлена річна ставка.

З табл. 3.1. видно, що найнижчі річні процентні ставки в ОТП Банку, Укрсоцбанку, Першому Українському Міжнародному Банку та Альфа-Банку.

В ОТП Банку при мінімальній ставці 6,99 % розмір авансованого внеску складає 75 % вартості авто, строк кредитування – до 12 місяців.

Ефективна процентна ставка складає 11,61 %, тобто на 4,62 п.п. перевищує заявлену. При терміні кредитування до 24 місяців при тому же розмірі авансу процентна ставка зростає до 9,99 %. При мінімальному розмірі авансу (40 % – 49,99 %) та максимальному терміні кредитування (5 років) процентна ставка дорівнює 17,99 % річних.

Ефективна процентна ставка – 18,97 %. Графік погашення – ануїтетний. Якщо клієнт бажає стандартний графік погашення, то процентна ставка зростає на 0,25 %. Фіксована ставка застосовується тільки для кредитів до 12 місяців.

Крім того, зазначено нижню межу ставки – вона в будь-якому разі не може опуститися нижче 8,99 %.

Одна з привабливіших на першу половину лютого 2021 р. акційна програма кредитування авто – в Укрсоцбанку. При мінімальній ставці 8,80 % кредит надається строком не більше, ніж 1 рік. Одноразова комісія при цьому складає 2,30 % від суми кредиту. Ефективна процентна ставка – 13,05 %, тобто на 4,25 п.п. більше вказаної річної ставки. При терміні кредитування 7 років процентна ставка підвищується до 18,80 % річних.

Одноразова комісія складає 0,30 % від суми кредиту. Ефективна процентна ставка – 18,88 %, тобто більше заявленої на 0,08 %. При будь-якому терміні кредитування процентна ставка – плаваюча. Графік погашення стандартний. В Першому Українському Міжнародному Банку при мінімальній ставці 12,50 % кредит надається на строк до 12 місяців, авансовий внесок при цьому повинен бути не меншим ніж 70 % вартості авто. При мінімальному авансі – 30 % та терміні кредитування до 5-и років процентна ставка зростає до

19,50 %. Ефективна процентна ставка в обох випадках дорівнює заявленій річній ставці.

В Альфа-Банку кредит при мінімальній ставці 19,1 % надається на термін 1 рік при первісному внеску більше 50 % від вартості авто.

Крім того, в цьому банку стягується одноразова комісія в розмірі 2,5 % від суми кредиту.

Ефективна процентна ставка дорівнює 23,72 %.

При максимальному терміні кредитування (7 років) та мініимальному первісному внеску (15 % –29 %), річна процентна ставка – 22,2 %. Ефективна процентна ставка при цих умовах – 22,91 %. Ці дані показують, що клієнту вигідніше взяти кредит в цьому банку під більший процент та на довший строк.

Кредит в банку можна отримати не на будь-яке авто, а тільки з визначеним банком строком використання (найчастіше, нові) та країною виробником (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Можливість кредитування покупки авто в залежності від строку використання та країни

Назва банку	Нові автомобілі		Старі автомобілі	
	Іноземної збірки	Вітчизняної збірки	Іноземної збірки	Вітчизняної збірки
Укрексімбанк	+	+	-	-
Ощадбанк	+	+	+	+
Райфайзен Банк Аваль	-	-	-	-
Укрсоцбанк	+	+	-	-
ВТБ Банк	+	+	+	+
Промінвестбанк	-	-	-	-
Альфа - Банк	+	-	-	-
ОТП Банк	+	-	-	-
ПУМБ	+	+	-	-

З табл. 3.2 видно, що більшість банків надають кредити на покупку нових іномарок; 6 банків з 10- и, що досліджуються, – на покупку нових автомобілів

вітчизняного виробництва, і тільки 2 –кредитують старі авто. Максимальний вік авто для отримання кредиту в Ощадбанку – 4 роки, в ВТБ Банку – 5 років.

Протягом останніх місяців 2021 р. в Україні суттєво знизилася вартість автокредитів. Так, середня реальна вартість кредитів на покупку нових авто іноземного виробництва строком на три роки на 31.01.2021 р. склала 17,7 % річних. На 27.12.2020 р. вона була на рівні 18,77 % реальних річних.

Таким чином, за перший місяць року ставка знизилася на 1,07 процентних пунктів. Найбільше подешевіли позики строком на один рік – на 1,81 п.п., до 16,09 % реальних річних. Реальні ставки по автокредитам строком на сім років теж знизилися, але значно менше – на 0,77 п.п., до 16,7 % річних.

Також знизилися й середні ставки по позиках на покупку авто вітчизняного виробництва. Так, кредити строком на три роки подешевіли на 0,95 процентних пунктів, до 19,99 % реальних річних. Найбільше подешевіли позики строком на один рік – на 1,01 п.п., до 21,05 % реальних річних.

За прогнозними даними протягом 2012 р. процентні ставки по кредитах на покупку авто суттєво не зміняться. Це зв'язано, насамперед, з двома факторами: по-перше, це висока вартість залученого капіталу; по-друге, це значне зниження ставок по кредитах протягом попереднього року.

Проте, при збереженні тенденції до зниження ставок по депозитах та залученню більш дешевих ресурсів ставки по кредитах поступово повинні знижуватися, і кредити на покупку авто ставати більше доступними

Ми пропонуємо ПАТ КБ «Приватбанк» кредитування вторинного ринку вітчизняних автомобілів.

Майже 70% автомобілів, зареєстрованих в Україні, випущені до 2000 року. У 2020 році автомобілі не старші 5 років становили 37% автопарку, кількість 6-8-літніх автомобілів -10 % автопарку.

Автопарк України оцінюється експертами в 6 млн.авто. Трохи більше третини автопарку припадає на автомобілі марки "ВАЗ". Вітчизняні автомобілі становлять більше 70% автопарку.

У травні 2020 український ринок автомобілів з пробігом виріс на 2% порівняно з алогічним періодом 2019 року. При цьому комерційні вживані автомобілі продемонстрували зростання на 27%.

"Але і в сегменті б/у автомобілів, що почався в березні, зростання продажів загасає", - відзначають аналітики. Так, у березні українці купили на 20% більше вживаних автомобілів, ніж рік тому, в той час як ринок нових авто демонстрував 9-процентний спад. У квітні ринок вживаних автомобілів зріс вже на 6%, а в травні продемонстрував лише 2-відсоткове зростання.

Схожа тенденція спостерігалася і в комерційному сегменті, де в березні було зафіксовано 2-кратне зростання продажів.

Разом з тим, обсяг операцій на ринку вживаних авто залишається на досить високому рівні, оскільки цей сегмент під час кризи не так сильно скорочувався, як ринок нових автомобілів. Так, у травні ринок нових автомобілів склав 11,5 тис. автомобілів. У той час, вживаних автомобілів купили майже 30 тис. одиниць, з яких віком до 5 років майже 10 тис. штук, з них вітчизняного виробника – 75 %.

В "Auto-Consulting" відзначають 20-відсоткове зростання угод на автомобілі віком 3-10 років, що свідчить про великий потенціал ринку, у разі відновлення автокредитування.

Розрахуємо вартість відсоткових доходів від кредитування вживаних авто.

- середня вартість проданих вітчизняних авто (віком до 5 років) – 530000 грн
- запропонована відсоткова ставка – 18% річних
- строк кредитування – 3 роки
- першочерговий внесок – 10%
- одноразова комісія – 0%

Розрахунок наведено в табл.3.3.

Таблиця 3.3

Розрахуємо вартість відсоткових доходів
від кредитування вживаного авто

53000	Першочерговий внесок, грн		
477000	Розмір кредиту, грн		
Місяць	Відсоткова переплата	Погашення основного боргу	Непогашений баланс
1 рік: погашено основного боргу – 131581,8 грн; за процентами банку – 75354,5 грн			
1	7155,0	10,0897	466,9103
2	7003,7	10,2410	456,6693
3	6850,0	10,3947	446,2746
4	6694,1	10,5506	435,724
5	6535,9	10,7088	425,0152
6	6375,2	10,8695	414,1457
7	6212,2	11,0325	403,1132
8	6046,7	11,1980	391,9152
9	5878,7	11,3660	380,5493
10	5708,2	11,5365	369,0128
11	5535,2	11,7095	357,3033
12	5359,5	11,8851	345,4182
2 рік: погашено основного боргу 157320,16 грн; за процентами банку 49614 грн.			
13	5181,3	12,0634	333,3548
14	5000,3	12,2444	321,1104
15	4816,7	1,2428	308,6824
16	4630,2	12,6145	296,0679
17	4441	12,8037	283,2642
18	4249	12,9957	270,2685
19	4054	13,1907	257,0778
20	3856,2	13,3885	243,6893
21	3655,3	13,5894	230,1
22	3451,5	13,7932	216,3068
23	3244,6	14,0001	202,3067
24	3034,6	14,2101	188,0966
3 рік: 188096,6 грн. погашено основного боргу; 18839,7 грн. за процентами банку			
25	2821,4	14,4232	173,6733
26	2605,1	14,6396	159,0337
27	2385,5	14,8592	144,1746
28	2162,6	15,0821	129,0925
29	1936,4	15,3083	113,7842
30	1706,8	15,5379	98,2462
31	1473,7	15,771	82,4752
32	1237,1	16,0076	66,4677
33	997	16,2477	50,22
34	753,3	16,4914	33,7286
35	505,9	16,7388	16,9898
36	254,8	16,9898	0

Розрахуємо загальний відсотковий дохід від кредитування ринку вживаних авто.

Таблиця 3.4

Загальний відсотковий дохід від кредитування ринку вживаних авто

Показник	Значення
Прогнозована кількість проданих вживаних авто у 2021р.	7500
Відсоток машин, які будуть отримані за кредитом, %	30
Кількість машин, які будуть продані на основі кредитування	2250
Середня вартість 1 проданого вживаного авто, грн	53000
Вартість кредиту (без першого внеску), грн	477000
Прогнозна вартість кредитування ПАТ КБ «Приватбанк» ринку вживаних авто, млн. грн	1073,25
Прогнозована вартість % за кредитом банку в розрахунку на 1 вживане авто (враховуючи строк кредитування – 3 роки), грн	143808,9
Прогнозна вартість відсотків (за 3 роки на весь обсяг проданих авто), млн. грн	323570
Прогнозний загальний відсотковий дохід від кредитування ринку вживаних авто, млн.грн в середньому за 1 рік	107856,6

Запропоновано кредитування ринку вживаних авто. Можливі фінансові показники наступні:

- прогнозна вартість кредитування ПАТ КБ «Приватбанк» ринку вживаних авто - 107,325 млн. грн.;

- прогнозована вартість % за кредитом банку в розрахунку на 1 вживане авто (враховуючи строк кредитування – 3 роки) - 14380,89грн;

- прогнозна вартість відсотків (за 3 роки на весь обсяг проданих авто), 32357 млн. грн.;

- прогнозний загальний відсотковий дохід від кредитування ринку вживаних авто (в середньому за 1 рік) - 10785,66 млн.грн

3.2. Поліпшення управління проблемними активами ПАТ КБ «Приватбанк»

Фахівці виділяють внутрішньобанківські та зовнішні методи управління проблемними активами. Внутрішньобанківські методи управління проблемними активами передбачають раннє регулювання ризик-менеджерів банків на погіршення обслуговування позичальниками кредитів і включають реабілітацію кредитної заборгованості та відновлення можливості позичальників генерувати грошові потоки для обслуговування кредитів. Одним із найефективніших внутрішньобанківських методів роботи з проблемними кредитами є реструктуризація кредитної заборгованості.

Світова практика виробила наступні способи реструктуризації: кредитні канікули, зміна схеми погашення кредиту з класичної на ануїтетну, пролонгація кредиту, конверсія валюти, прощення пені та штрафних санкцій, зниження відсоткової ставки. Дослідження вітчизняної практики реалізації зазначених способів реструктуризації кредитної заборгованості упродовж 2017 – 2021 рр. дає можливість говорити про обмежені можливості застосування банками цих способів.

Аналіз показує, що недоліками внутрішньобанківських методів управління проблемними активами є втрата ліквідності, відволікання істотних фінансових ресурсів від основної діяльності, утримання на балансі банку прогнозованих фінансових втрат за ризиками, обмежена гнучкість застосування [8].

Паралельно із застосуванням внутрішніх методів управління проблемними активами українські банки використовують такі ефективні зовнішні методи управління проблемними кредитами як передача їх в управління третій особі (колектору) та продаж їх непов'язаній фінансовій компанії на умовах факторингу. Це дозволяє не збільшувати обсяги резервів під проблемні кредити, зменшувати обсяги операційних та виробничих витрат.

Зарубіжний досвід свідчить, що ефективно розв'язати проблему

управління проблемними активами банків на пізніх стадіях роботи із заборгованістю можна також шляхом передачі (продажі) проблемних активів пов'язаній фінансовій компанії на засадах оптимізації балансу (SPV onshore / offshore).

Компанії SPV – це фінансові організації спеціалізованого призначення, основна мета яких полягає у викупі у неплатоспроможних банків проблемних активів, заставного забезпечення та відновленні їх платоспроможності після реалізації пулу проблемних активів за договірною ціною. Впровадження кращого світового досвіду передачі проблемних активів пов'язаній фінансовій компанії через механізм SPV - onshore передбачає частковий переказ проблемних кредитів юридичній особі, яка відокремлена від банку та не консолідується на його рівні . Альтернативним є механізм продажу проблемних активів із частковим їх фінансуванням на принципах SPV - offshore за участі капіталу інвестора. Перевагами реалізації такого механізму є повна участь банку у розподілу прибутку за кредитним портфелем, поліпшення ідентифікації, оцінювання та регулювання кредитних ризиків портфеля тощо.

Фахівці виділяють наступні основні переваги та недоліки вказаних методів управління проблемними кредитами (таблиця 3.5)

Описані методи стосуються зменшення питомої ваги проблемних активів для окремого банку і являються децентралізованими.

У період фінансової кризи важливим є централізована підтримка держави банківської системи. Централізований спосіб передбачає створення державою спеціалізованої установи з викупу та управління проблемними активами всієї банківської системи. У цьому випадку проблемні активи обмінюються на боргові зобов'язання уряду. Процедуру викупу проблемних активів банківських установ у Чилі, Угорщині, Польщі здійснювали безпосередньо центральні банки, а в Чехії, США, Мексиці, Південній Кореї – агентства з реструктуризації, При цьому застосовувалося часткове, або повне придбання проблемних активів банків.

Таблиця 3.5

Порівняльна характеристика методів управління
проблемними активами комерційного банку

Методи та критерії	Бухгалтерський облік	Достатність капіталу	Ліквідність	Ефективність управління	Прибутковість портфеля
Передача проблемних активів в управління в третій особі (колектору)	Проблемні активи залишаються на балансі банку, відображення збитків у фінансовій звітності банку	Вплив незначний	Незначне поліпшення ліквідності за рахунок повернення кредитів	Оплата послуг колектора	Розподіл участі у прибутку за портфелем
Продаж проблемних активів непов'язаній фінансовій компанії на умовах факторингу	Поліпшення структури кредитного портфеля, реалізація збитків у фінансовій звітності банку	Істотне зменшення тиску на регулятивний капітал	Швидке зростання ліквідності	Вивільнення внутрішніх ресурсів банку на інші цілі, відсутність операційних витрат	Відсутність участі у розподілі прибутку за портфелем, суттєва знижка при продажу
Передача/ продаж проблемних активів пов'язаній фінансовій компанії (SPV onshore/offshore)	Передбачає оптимізацію структури балансу банку	Зменшення тиску на регулятивний капітал	Не передбачає збільшення ліквідності	Вищий рівень віддачі за проблемними активами, економія внутрішніх ресурсів банку	Розподіл участі у прибутку за портфелем, істотні втрати при продажу

Одним можливих із варіантів вирішення проблеми токсичних активів банківської системи є створення «поганого» банку. Термін «поганий» банк вперше з'явився у практиці у 1988 році, коли американський Меллон Банк перемістив свої «погані» позики у сфері енергетики та нерухомості в Грант Стріт Нешенел Бенк (GSNB) і продовжував здійснювати прибуткову діяльність. GSNB, в свою чергу було ліквідовано на протязі семи років без необхідності додаткових капіталовкладень.

Найуспішнішим досвідом створення державного «поганого» банку виявився шведський досвід. Для подолання масштабної банківської кризи восени 1992 року шведи створили спеціалізовану державну установу – Securum, яка викупувала проблемні банківські активи і брала на себе подальшу

турботу про них.

Головним її завданням було поновлення кредитування. Розподіл банків на «хороші» і «погані» давав змогу повернути перші до нормальної діяльності, щоб потім уряд міг їх продати, виручивши значні кошти. Завдання Securum полягало в тому, щоб повернути платникам податків якомога більше грошей із прийнятих нею у Nordbanken проблемних банківських активів на суму понад 12 млрд. дол. США, куплених із дисконтом. Nordbanken зміг провести реструктуризацію і до 1995 року став одним із найприбутковіших банків Швеції. Securum до 1994 року рефінансувала більшість «поганих» активів і в 1997 році припинив діяльність.

Характерною ознакою шведської моделі є наявність незалежної ради з оцінки активів, що забезпечує прозорість цього процесу. За підрахунками економіста Емре Ергунгора, шведському «поганому» банку вдалося повернути близько третини вартості «токсичних» активів.

В Німеччині для скорішого подолання наслідків фінансової кризи 2008-2009 рр. впровадили модель «полегшеного варіанту «поганого банку» («bad bank light»), коли держава скуповує високо ризикові активи, а банки відшкодовують можливі збитки в довгостроковій перспективі. Як вважають німецькі експерти, «полегшений варіант «поганого банку» - кращий варіант, ніж просто «поганий банк», оскільки державі не треба терміново робити термінових ресурсних вливань, щоб забезпечити ліквідність банку, натомість 40-50 років вона одержує частину банківського прибутку як компенсацію .

Україна також розробляє нормативну базу по створенню «поганого» (санаційного) банку. У липні 2009 р. були прийняті зміни до закону « Про банки і банківську діяльність» одним із нововведень було введення нової статті про санаційний банк. Згідно цієї статті Кабінет міністрів України за поданням Національного банку України, узгодженим із Комітетом Верховної Ради України з питань фінансів і банківської діяльності, має право створити санаційний банк, який не є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Основним завданням санаційного банку є захист інтересів вкладників (

кредиторів) банків. Але з того часу створення санаційного банку в реальній площині не відбувається. Зволікання зі створення такого банку буде потребувати в подальшому збільшення витрат бюджетних коштів. Про це свідчить порівняльний досвід Швеції і Чилі. Так, якщо, рівень прострочення у Швеції в 1991 році – в розпал національної банківської кризи – становив близько 12%, а в загальні фінансові витрати на вирішення цієї проблеми не перевищили 5%, то у Чилі, де уряд тягнув час зі створенням «поганого» банку, при простроченні в 25% фіскальні витрати на вирішення проблеми «поганих» боргів сягнули близько 43-44% .

Деякі українські фахівці негативно відносяться до переведення непрацюючих активів до санаційного банку в Україні, тому що це обтяжуватиме державний бюджет та платників податків і водночас поставить під загрозу захист прав вкладників, посилить недовіру до державної політики, спричинить невдоволення у суспільстві. Спроба вирішити проблеми непрацюючих активів за допомогою санаційного банку знівелює зусилля запровадити ефективний механізм роботи з нежиттєздатними банками в Україні та призведе до значних втрат державного бюджету. Тому вони пропонують вирішувати проблему непрацюючих активів не за допомогою санаційного банку, а через компанії управління активами, що можуть створюватись за рахунок, як державних, так і приватних коштів.

Повчальним у цьому плані є досвід Республіки Казахстан. За ініціативою Міністерства фінансів Казахстану у 2008 році засновано Фонд стресових активів, метою якого є поліпшення якості кредитного портфеля казахських банків. Фонд викупує сумнівні активи банків (тобто активи, під впливом макроекономічних, ринкових та інших факторів схильні до суттєвого впливу ризиків, зокрема кредити надані під заставу нерухомості та землі) і в подальшому управляє ними.

Придбання активів здійснюється за балансовою вартістю, в якій враховується обсяг створених резервів, із врахуванням дисконту. Викуп сумнівних активів дає можливість вивільнити активи банків від

низьколіквідних активів і змушує їх визнавати свої збитки .

Вельми поширена практика викупу «поганих» активів банків-невдах державними компаніями управління активами в Китаї. Для стабілізації своїх провідних банків уряд КНР через державні компанії управління активами інвестує в них солідні суми, поки банки не стануть привабливими для приватних інвесторів. Водночас за такої схеми проблемні банки не набувають навичок управління «поганими» кредитами, які передають до компанії з управління активами – тепер це завдання компанії з управління активами, а не банків.

Створені, для скорішого подолання наслідків світової фінансової кризи 1997 -1998 рр., державні компанії з управління проблемними активами в Малайзії (Данахара) та Кореї (Камсо) показали свою високу ефективність.

Функціонування компаній з управління проблемними активами можливо не тільки за рахунок державних коштів, але й з залученням приватних коштів. Так, у березні 2009 р. Міністерство фінансів США оприлюднило програму з очищення банківських балансів від проблемних кредитних активів – Public – Private Investmen Program, згідно з якою в банків куплятимуть проблемні кредити і цінні папери, пов'язані з іпотечним ринком. Банки продають пули таких активів приватно – державним фондам, які залучатимуть інвесторів.

На наш погляд необхідно частину прострочених кредитів розмірі ПАТ КБ «Приватбанк» передати в управління третій особі (колектору, факторинговій компанії).

Юридичною мовою це називається договір факторингу (ст. 1077 ЦК України), коли право вимагати борг переходить до 3-го особи. Однак і тут виникає суперечка: Нацкомфінслуг вважає, що передачу прав вимоги не можна вважати законним, вона не підпадає під поняття факторингу, крім того, суперечить пп.2 п.1 Розпорядження Держфінпослуг №231/2009. Неправомірність продажу боргу по відношенню до фізичних осіб підтримав і Вищий адміністративний суд України. Однак прецедент не є джерелом права в Україні, а всього лише рекомендацією, тому поки продаж боргу можна вважати

законним.

Пропонуємо продати частину проблемних кредитів у розмірі 122208 млн.грн (50% прострочених кредитів) ПАТ КБ «Приватбанк» комерційним банкам, які мають право здійснювати факторингові операції. Характеристика факторингових операцій банків наведена в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Характеристика факторингових операцій банків

Банк	Винагорода банку за кредитне обслуговування, %	Процентна ставка факторингу, %	Авансований платіж
Райффайзен Банк Аваль	0,6	61-90 дн. - 6,25%	До 90%
Укросцбанк	0,8	61-90 дн. - 6,45%	До 90%
Альфа - Банк	0,5	61-90 дн. – 6,0%	До 90 %

Таким чином отримаємо наступні результати (таблиця 3.7).

Загальні витрати в результаті передачі прострочених кредитів в управління третіх осіб – 7811,1 млн.грн, в тому числі в розрізі банків:

- Райффайзен Банк Аваль - 2607,104 млн.грн;
- Укросцбанк - 2708,944 млн.грн;
- Альфа – Банк - 2495,08 млн.грн.

Таблиця 3.7

Розрахунок факторингу для проблемних кредитів ПАТ КБ «Приватбанк»

Показники	Сума прострочених кредитів, млн. грн	Авансовий платіж (90%), млн.грн	Залишок суми, млн.грн	Витрати на кредит, млн.грн	Винагорода банку (за 3 місяці), млн.грн	Всього витрат, млн.грн
Райффайзен Банк Аваль	40736	36662,4	4073,6	2546	61,104	2607,104
Укросцбанк	40736	36662,4	4073,6	2627,472	81,472	2708,944
Альфа – Банк	40736	36662,4	4073,6	2444,16	50,92	2495,08
Разом	122208	109987	12221	7617,6	193,5	7811,1

В результаті аналізу періодичних видань нами розглянуто основні

внутрішні та зовнішні методів управління проблемними активами комерційного банку. В результаті виділення основних позитивних та негативних рис цих методів запропоновано продати частину проблемних кредитів у розмірі 122208 млн.грн (50% прострочених кредитів) ПАТ КБ «Приватбанк» на основі найбільш успішного методу - передачі проблемних активів в управління третій особі (факторинг).

Для реалізації факторингової операції на наш погляд необхідно задіяти декілька третіх юридичних осіб : Райффайзен Банк Аваль, Укросцбанк, Альфа – Банк.

В результаті отримаємо загальні витрати у розмірі – 7811,1 млн.грн, в тому числі в розрізі банків: - Райффайзен Банк Аваль - 2607,104 млн.грн; Укросцбанк - 2708,944 млн.грн; Альфа – Банк - 2495,08 млн.грн.

За допомогою операції факторингу ПАТ КБ «Приватбанк» отримає фінансові ресурси у вигляді авансового платежу у розмірі 109987 млн.грн.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи викладені положення кваліфікаційної роботи можна зробити наступні висновки:

1. Сформовано теоретичні аспекти фінансових результатів комерційного банку та доведено, що прибутковість банку відіграє важливу роль у фінансово-господарській діяльності. Всебічна і чітка оцінка прибутковості банку дає можливість отримати максимум інформації для аналізу фінансової стійкості банку. Дана оцінка викликана необхідністю одержання більш чіткого та об'єктивного висновку щодо фінансового стану та перспектив розвитку банку як для його клієнтів, вкладників, кредиторів, так і для центрального банку країни, який здійснює постійний нагляд за діяльністю банківських установ. Ефективне управління банківською прибутковістю, її достовірна оцінка і об'єктивний аналіз сприятиме досягненню стратегічних і тактичних фінансових цілей банку.

2. Проаналізувавши фінансові результати та рентабельність комерційного банку можна стверджувати, що в діяльності банку простежуються позитивні складові: зростання комісійного доходу на 604 млн.грн; - зменшення процентних витрат на 15362 млн.грн;

Крім динамічного збільшення доходів слід враховувати темпи зміни витрат. Якщо темп зростання витрат перевищує темп зростання доходів це свідчить про неефективну роботу банку.

У нашому випадку: темп зростання процентних доходів $98,1\% >$ темп зростання процентних витрат $47,7\%$; темп зростання комісійних доходів $189,0\% <$ темп зростання комісійних витрат $199,6\%$.

Найбільша частка процентних доходів комерційного банку припадає на кредити фізичним особам. Питома вага доходу за кредитними операціями фізичних осіб складає $51,8\%$. Доходи від кредитного портфелю фізичних осіб за 3 роки збільшились в 1,8 раза. Також зростають процентні доходи від кредитів наданих малому та середньому бізнесу, у вартісному виразі зростання

склало 682 млн.грн. Негативний факт скорочення кредитів юридичним особам майже в 13 разів. В структурі процентних доходів значну питому вагу займають інвестиційні цінні папери – 23,4 %.

В діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» простежується зростання рентабельності капіталу з 1,6% до 40,68%. Рентабельність активів теж має динамічно зростаючу тенденцію, порівнюючи 2021р. з 2019р. відносний показник збільшився з -98,04% до 4,6%. Тенденції зростання мають показники чистого спреду та чистої процентної маржі. Чистий серед збільшився на 12,53% (порівнюючи 2021р. з 2020р.), чиста процентна маржа на 4,91%.

3. Запропоновано науково – практичний підхід до управління фінансовими результатами комерційного банку, який на відміну від існуючих включає роботу з проблемними активами та активізацію перспективних видів кредитування.

Результати пропозицій кредитування ринку вживаних авто: прогнозна вартість кредитування ПАТ КБ «Приватбанк» ринку вживаних авто - 107,325 млн. грн.; прогнозована вартість % за кредитом банку в розрахунку на 1 вживане авто (враховуючи строк кредитування – 3 роки) - 14380,89грн; прогнозна вартість відсотків (за 3 роки на весь обсяг проданих авто), 32357 млн. грн.; прогнозний загальний відсотковий дохід від кредитування ринку вживаних авто (в середньому за 1 рік) - 10785,66 млн.грн

В результаті аналізу періодичних видань нами розглянуто основні внутрішні та зовнішні методів управління проблемними активами комерційного банку. В результаті виділення основних позитивних та негативних рис цих методів запропоновано продати частину проблемних кредитів у розмірі 122208 млн.грн (50% прострочених кредитів) ПАТ КБ «Приватбанк» на основі найбільш успішного методу - передачі проблемних активів в управління третій особі (факторинг). Для реалізації факторингової операції на наш погляд необхідно задіяти декілька третіх юридичних осіб : Райффайзен Банк Аваль, Укросцбанк, Альфа – Банк. В результаті отримаємо загальні витрати у розмірі – 7811,1 млн.грн, в тому числі в розрізі банків: -

Райффайзен Банк Аваль - 2607,104 млн.грн; Укрощбанк - 2708,944 млн.грн; Альфа – Банк - 2495,08 млн.грн. За допомогою операції факторингу ПАТ КБ «Приватбанк» отримає фінансові ресурси у вигляді авансового платежу у розмірі 109987 млн.грн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонюк Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації / Л. Антонюк, А. Поручник, В. Савчук. К.: КНЕУ, 2001. 394 с.
2. Банківський менеджмент : навчальний посібник / О.В.Васюренко, В.В. Зянько, Н.О. Коваль, О.В. Тепня. Вінниця: ВНТУ, 2007. 148 с.
3. Банківський менеджмент: Навч. посіб. / О.А. Кириченко, І.В. Гіленко, С.Л. Роголь. та ін.; За ред. О.А. Кириченка. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Знання-Прес, 2002. 438 с.
4. Банківський менеджмент: Навч. посіб. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Знання-Прес, 2002. 438 с.
5. Банківські операції. Підручник: 2-ге вид., випр. і доп./ А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін.; За ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Мороза. К.: КНЕУ, 2002. 476 с.
6. Банківські операції. Підручник: 2-ге вид., випр. і доп./ А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін.; За ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Мороза. К.: КНЕУ, 2002. 476 с.
7. Васильченко З. М. Комерційні банки: реструктуризація та реорганізація: Монографія. К.: Кондор, 2004. 526 с.
8. Васильченко З. М. Комерційні банки: реструктуризація та реорганізація: Монографія. К.: Кондор, 2004. 526 с.
9. Васюренко О. В. Банківські операції: Навчальний посібник. К.: Товариство «Знання», КОО, 2004. 324 с.
10. Васюренко О. В. Банківські операції: Навчальний посібник. К.: Товариство «Знання», КОО, 2004. 324 с.
11. Васюренко О. В. Современные методы управления банковскими ресурсами. Х.: Гриф, 1997. 390 с.
12. Вітлінський В. В., Верченко П. І. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком. К.: КНЕУ, 2000. 292 с.

13. Внукова Н. М. Ринок фінансових послуг: Навчально-методичний посібник. Х.: ІНЖЕК, 2004. 276 с.

14. Вовчак О.Д. Банківська інвестиційна діяльність в Україні. Львів: Вид-во Львівської КА, 2005. – 544 с.

15. Герасимович А. М. Аналіз банківської діяльності: Підручник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін.; За ред. А. М. Герасимовича. К.: КНЕУ, 2004. 599 с.

16. Глущенко В. В. и др. Анализ и регулирование деятельности коммерческого банка. Х.: АО «Бизнес Информ», 2000. 76 с.

17. Головка А.Т., Грушко В.І., Денисенко М.П. та ін. Система банківського менеджменту: Навч. посіб. за ред. О.С. Любуня та В.І. Грушко. – К.: Фірма "ІНКОС", 2004. 480 с.

18. Гончаров Ю., Бондаренко С. Наноіндустрія як засіб підвищення якості життя людей та конкурентоспроможності національної економіки. Економіст. 2010. №3. с. 26-30.

19. Грушко В.І. Системна модель аналізу фінансової стійкості комерційного банку. Фінанси України. 2001. № 12. С. 20–27.

20. Довгань Ж. М. Управління кредитними ризиками банків в умовах економічної кризи. Вісник НБУ. 2010. № 8. С. 51 – 55.

21. Енциклопедія банківської справи України [Текст] / ред. кол.: В. С. Стельмах (голова) та ін. К. : Молодь, Ін Юре, 2001. 680 с.

22. Кириченко О. Банківський менеджмент : навч. посібн. [для студ. ВНЗ] / О. Кириченко, І. Гіленко, А. Ятченко. К. : Вид-во "Основи", 1999. 671 с.

23. Кириченко О.А. Банківський менеджмент : навчальний посібник / О.А. Кириченко. Київ: “Знання-прес”, 2002. 438 с.

24. Кльоба Л.Г. Управління банківською інвестиційною діяльністю: Монографія/ За ред. д-р екон. наук, проф. С.К. Реверчука. – Львів: Тріада плюс, 2007. 194 с.

25. Колодізев О.М. Фінансовий менеджмент у банках: концептуальні засади, методологія прийняття рішень у банківській сфері : навчальний

посібник / О.М. Колодізєв, І.М. Чмутова, І.О. Губарева. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2004. 408 с.

26. Корнієнко Т.В. Стратегічне управління активами та пасивами комерційного банку в умовах перехідної економіки. Вісник Національного банку України. 2001. № 10. С.14-18.

27. Кочетков, В. М. Забезпечення фінансової стійкості сучасного комерційного банку: теоретико-методологічні аспекти: монографія / В. М. Кочетков. К. : КНЕУ, 2002. 238 с.

28. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент: Навч. посібник / Н. В. Краснокутська. К.: КНЕУ, 2003. 504 с.

29. Кредитний ризик комерційного банку : навч. посібн. / В.В. Вітлінський, О.В. Пернарівський, Я.С. Наконечний, Г.І. Великоіваненко / за ред. В.В. Вітлінського. К. : Тов. "Знання", КОО, 2000. 251 с.

30. Кредитний ризик комерційного банку: Навч. посіб. К.: Т-во «Знання», КОО, 2000. 221 с.

31. Кривцун І. М. Управління ризиками комерційного банку. Регіональна економіка. 2008. – № 4. С. 104 – 108.

32. Кузьмін В.В. Банківський менеджмент : навчальний посібник. Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2006. 300 с.

33. Любунь О.С., Грушко В.І. Фінансовий менеджмент у банку: Навч. посіб. К.: Вид. дім "Слово", 2004. – 296 с.

34. Нідзельська І.А. Кредитні ризики та їх наслідки для банківської системи України в умовах поглиблення фінансової кризи. Фінанси України. 2009. № 8. С. 105 – 111.

35. Омелянович Л.О. Фінансовий менеджмент у банку : навчальний посібник. Донецьк: Дон ДУЕТ, 2006. 209 с.

36. Павленко А.Ф. Формування комплексу маркетингових комунікацій на ринку банківських продуктів : монографія. К. : КНЕУ, 2005. 248 с.

37. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності: Навч.-метод. Посібник для самост. вивч. дисц. / І. М. Парасій-Вергуненко. К.: КНЕУ, 2003.

38. Пілецька С. Т. Сутність, чинники та елементи кредитної політики комерційного банку. Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Випуск 214: В 4 т. Том III. Дніпропетровськ: ДНУ. 2006. С. 594- 602.

39. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку : підручник. / Л. О. Примостка. К. : КНЕУ, 2004. 466с.

40. Примостка Л.О. Банківські ризики: теорія та практика управління : [монографія] / Примостка Л.О. К. : КНЕУ, 2008. 456 с.

41. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку: Навчальний посібник К.: КНЕУ, 2004. 468 с.

42. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент у банку: Підручник. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: КНЕУ, 2004. 468 с.

43. Сало І.В., Криклій О.А. Фінансовий менеджмент банку: Навчальний посібник. Суми: ВТД «Універсальна книга», 2007. 314 с.

44. Старостіна А. О. Ризик-менеджмент: теорія та практика : навч. посіб. / А. О. Старостіна, В. А. Кравченко. – К. : ІВЦ „Видавництво „Політехніка”, 2004. 200 с.